

Homogene Groep Internationale Samenwerking Jaarverslag 2020

©Ministerie van Buitenlandse Zaken

Inhoudsopgave

HGIS-jaarverslag 2020

1. Leeswijzer.....	3
2. Inleiding 2020.....	7
3. HGIS Toelichting per beleidsthema	9
Bijlage 1a. De HGIS-uitgaven 2020 per begroting en artikel (bedragen x EUR 1 000)	31
Bijlage 1b. HGIS-ontvangsten 2020 per begroting en artikel (bedragen x EUR 1 000)	36
Bijlage 3. ODA-prestatie 2020 (bedragen x EUR 1 000)	39
Bijlage 4. De ODA-uitgaven binnen de BHOS-begroting per regio in 2020	40
Bijlage 5. Non-ODA uitgaven 2020 per beleidsthema (bedragen x EUR 1000)	46
Bijlage 6: Internationale klimaatfinanciering voor ontwikkelingslanden 2020.....	48
Bijlage 7: Internationale inspanningen op asiel en migratie 2020	53

1. Leeswijzer

1.1 Wat is de HGIS?

De Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) is sinds 1997 een budgettaire constructie binnen de rijksbegroting. In de HGIS worden de uitgaven van de verschillende ministeries op het gebied van het buitenlandbeleid gebundeld, waarmee de onderlinge samenhang geïllustreerd wordt. Dit bevordert de samenwerking en de afstemming tussen de betrokken ministeries. De HGIS vormt daarmee een belangrijk instrument voor een geïntegreerd en coherent buitenlandbeleid. Binnen de HGIS worden de uitgaven voor ontwikkelingssamenwerking die voldoen aan de criteria voor officiële ontwikkelingssamenwerking (*Official Development Assistance*, ODA) expliciet zichtbaar gemaakt.

De minister van Buitenlandse Zaken coördineert het Nederlandse buitenlandbeleid en daarmee de HGIS. De minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking heeft een coördinerende bevoegdheid voor de uitgaven aan ODA binnen de HGIS.

Twee keer per jaar wordt de Tweede Kamer geïnformeerd over de ontwikkelingen binnen de HGIS. Op Prinsjesdag wordt de HGIS-nota en op Verantwoordingsdag wordt het HGIS-jaarverslag aangeboden aan de Staten-Generaal. Deze documenten geven een integraal overzicht van alle uitgaven op het terrein van internationale samenwerking, die op de verschillende departementale begrotingen staan.

Buitenlandse betrekkingen zijn een zaak van het Koninkrijk der Nederlanden: Nederland in Europa, Aruba, Curaçao en Sint-Maarten, alsmede de Nederlandse openbare lichamen in het Caribisch gebied (Bonaire, Sint-Eustatius en Saba). Waar de HGIS-nota spreekt over 'Nederland' of 'Nederlands' wordt daarmee bedoeld: '(van) het Koninkrijk der Nederlanden', tenzij het gaat om zaken die specifiek het land Nederland betreffen, zoals het EU-lidmaatschap en ontwikkelingssamenwerking.

1.2 Opzet HGIS-jaarverslag 2020

HGIS-beleidskader

Het HGIS-jaarverslag geeft inzicht in de besteding op hoofdlijnen van de middelen voor internationale samenwerking in 2020. Het HGIS-beleidskader omvat de beleidsinzet van het buitenlandbeleid, op basis van de begrotingen van Buitenlandse zaken en Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. De HGIS is ingericht langs negen beleidsthema's. Deze indeling is ook gebaseerd op de begrotingen van Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. De toelichtende teksten zijn ontleend aan de jaarverslagen van de departementen over 2020 en geven een overzicht in vogelvlucht. Meer uitgebreide toelichtingen worden in de begrotingen van de betrokken departementen weergegeven.

In het jaarverslag wordt eerst op een aantal hoofdlijnen teruggeblikt op de ontwikkelingen ten aanzien van het buitenlandbeleid. Vervolgens wordt per beleidsthema de algemene beleidsdoelstelling gememoreerd en wordt daarna ingegaan op een aantal beleidsresultaten voor dit specifieke thema. Een aantal onderwerpen wordt verder belicht (Mensenrechtenraad, Brexit en de consulaire dienstverlening tijdens de uitbraak van COVID-19). Omdat de beleidsinzet meestal gepaard gaat met een financiële inspanning, wordt dit in een tabel weergegeven waarbij de ODA-component specifiek wordt benoemd. Ten slotte volgt een toelichting op de instrumenten waarbij sprake is van een substantiële mutatie ten opzichte van de HGIS nota 2020, zoals weergegeven in de tabel.

Landen-bijlage

Om een inzicht te geven in de geografische focus van de BHOS-nota 'Investeren in perspectief' is de indeling van de landen-bijlage (bijlage 5) in dit jaarverslag gewijzigd ten opzichte van voorgaande jaren. Het HGIS-jaarverslag biedt voortaan het overzicht van de in het BHOS-beleid aangekondigde verschuivingen van ODA-middelen naar de focus-regio's West-Afrika/Sahel, Hoorn van Afrika, Midden-

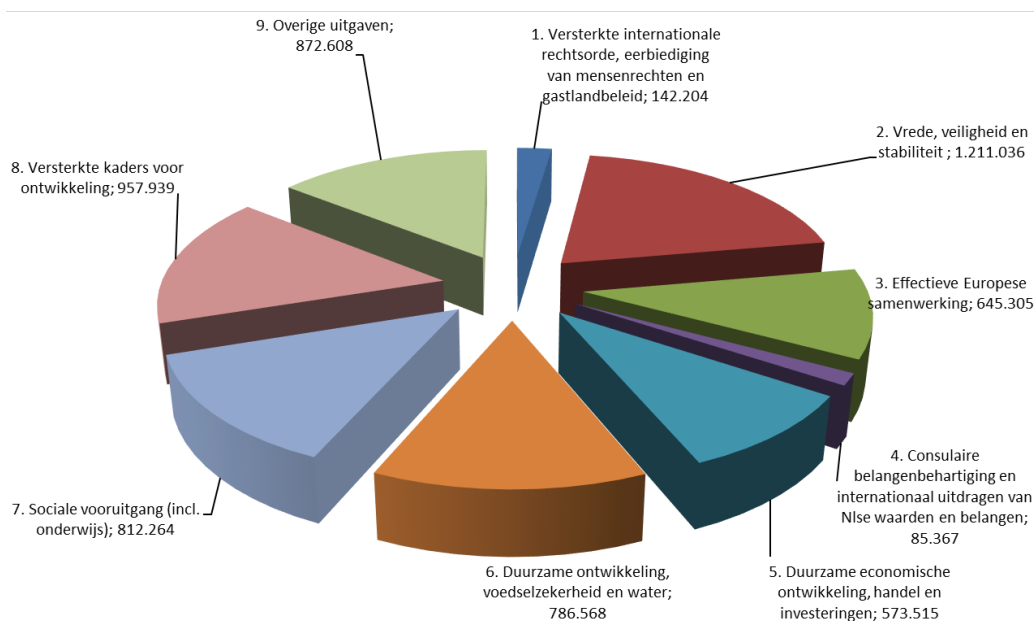
Oosten en Noord-Afrika (MENA). Daarbij is de ordening op thema gehandhaafd, in lijn met het thematische karakter van de BHOS-begroting. Dit betekent dat alleen de totale ODA uitgaven die in de BHOS begroting staan, in dit overzicht zijn weergegeven. De ODA uitgaven van andere begrotingen zijn hierin niet opgenomen.

Na de beleidsthema's volgt een aantal bijlagen. In deze bijlagen worden gegevens, die verspreid staan over verschillende departementale begrotingen, gebundeld tot een overzichtelijk geheel:

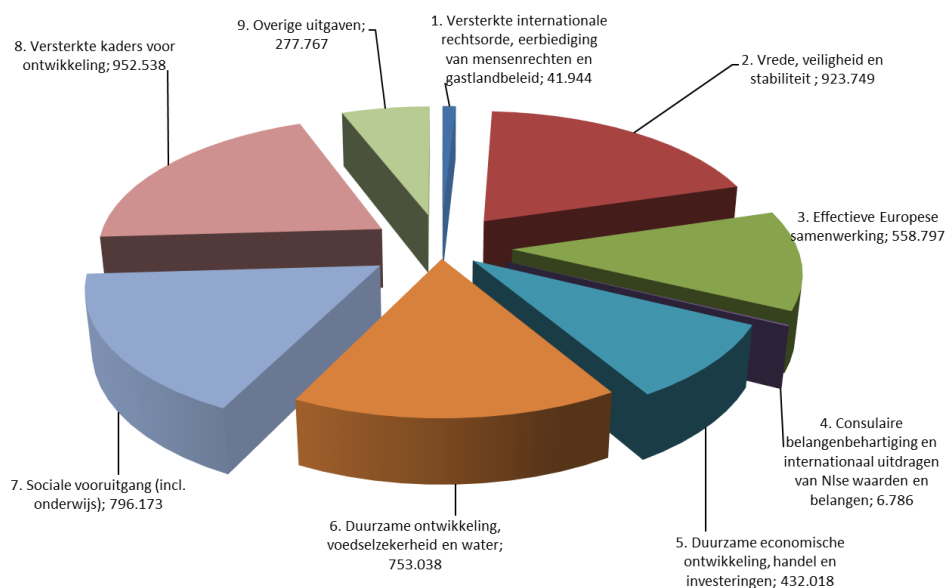
Bijlagen 1a en 1b	Hierin worden alle buitenlanduitgaven en -ontvangsten gepresenteerd per departement.
Bijlage 2	Een overzicht van de ODA-uitgaven naar beleidsthema
Bijlage 3	De ODA prestatie in 2020.
Bijlage 4	Hierin wordt een totaaloverzicht gegeven van de ODA uitgaven binnen de BHOS begroting per regio.
Bijlage 5	Een overzicht van de non-ODA-uitgaven per beleidsthema.
Bijlage 6	Hierin wordt een toelichting gegeven op de publieke klimaatuitgaven voor ontwikkelingslanden in 2020. Om een gedetailleerd inzicht te geven in de publieke klimaatfinanciering die Nederland aan ontwikkelingslanden verstrekt, is tevens een nieuw Klimaatdashboard opgezet (ClimateNL).
Bijlage 7	Betreft een uiteenzetting van de internationale inspanningen in 2020 op het terrein van migratie.

Totale HGIS-uitgaven 2020 naar beleidsthema (bedragen x EUR 1 000)

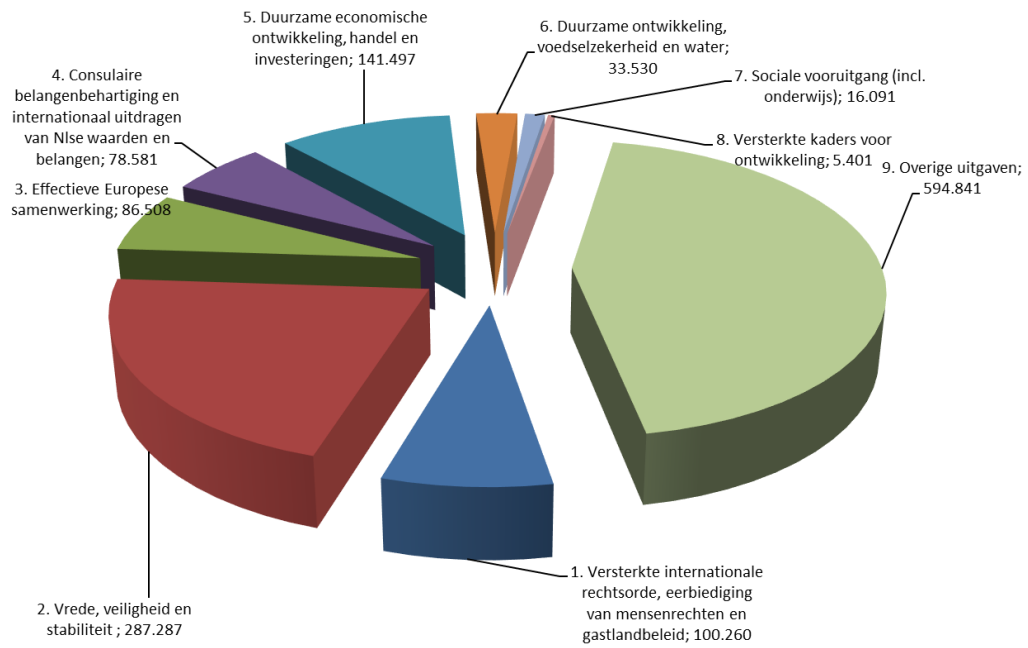
De HGIS is ingedeeld langs een 9-tal beleidsthema's (incl. een categorie apparaatskosten en overige, waarbij ook de kosten voor het postennet zijn opgenomen). Het totale HGIS-budget voor 2020 komt uit op EUR 6,1 miljard. Hiervan kwalificeert ongeveer EUR 4,7 miljard als *Official Development Assistance* (ODA). In onderstaande overzichten zijn de totale uitgaven per beleidsthema schematisch weergegeven voor de totale HGIS, voor de ODA uitgaven specifiek en tenslotte voor de non-ODA uitgaven.

ODA-uitgaven 2020 naar beleidsthema; EUR 4,7 miljard (bedragen x EUR 1 000)

Non-ODA uitgaven 2020 naar beleidsthema; EUR 1,4 miljard (bedragen x EUR 1 000)

2. Inleiding 2020

Een wereld in beweging, ondanks COVID-19

2020 stond in het teken van de wereldwijde COVID-19 uitbraak. Hierdoor werd duidelijk dat de wereld meer dan ooit verbonden is. Het virus had een grote impact, in eerste instantie voor de volksgezondheid. De forse secundaire effecten van de crisis kwamen daarbij. Met name ontwikkelingslanden werden hard getroffen. Het vergrootte armoede en ongelijkheid en kwam bovenop bestaande crises als klimaatverandering en langdurige conflicten. In 2020 had anderhalf keer zoveel mensen noodhulp nodig als een jaar eerder. De mondiale economische gevolgen waren enorm, zeker voor achtergestelde groepen.

De inzet op de hoofddoelen van de BHOS-nota - vermindering van instabiliteit, armoede en ongelijkheid in ontwikkelingslanden; bevordering van duurzame economische groei en effectieve klimaatactie wereldwijd; versterking van het internationaal verdienvermogen van Nederland - blijven onverminderd van belang om uitdagingen als ongelijkheid, aanhoudende conflicten, vluchtelingen- en migratiestromen, maar ook klimaatverandering het hoofd te bieden.

VN-organisaties, het Internationaal Monetair Fonds (IMF) en multilaterale ontwikkelingsbanken speelden een cruciale rol in het mitigeren van de economische crisis in ontwikkelingslanden. Nederland was de grootste donor van het VN Response and Recovery Trust Fund (RRTF) voor versterking van de sociaaleconomische weerbaarheid van deze landen en steunde de Wereldbank en het IMF voor beter schuldenbeheer.

De consulaire dienstverlening had in 2020 een bijzonder karakter. Het meest in het oog springende element was de repatriëring van gestrand Nederlanders. Nadat eind januari 2020 enkele tientallen Nederlanders werden geëvacueerd uit Wuhan, werd eind maart het convenant Bijzondere Bijstand Buitenland (BBB) gelanceerd ten behoeven van de wereldwijde COVID-19-repatriëringsoperatie. De Nederlandse vertegenwoordigingen in het buitenland hebben bijzondere inspanningen verricht om deze repatriëringsoperatie tot een goed einde te brengen. Ook werden maatregelen genomen om het internationaal opererend bedrijfsleven te ondersteunen, onder meer door verruiming van regelingen binnen het bedrijfsleveninstrumentarium.

Ondanks de COVID-19 pandemie stond de wereld niet stil. Verschillende onderhandelingen in Europa en crises in verschillende delen van de wereld raakten Nederlandse belangen direct. In Europa zette Nederland zich in voor een Brexit-akkoord dat de Europese interne markt zeker stelt, maar waar ook oog is voor de vele gedeelde belangen die wij met het VK hebben. Het in de laatste dagen van 2020 gesloten akkoord tussen het VK en de EU was het hoogst haalbare. Binnen de EU werd ook een nieuw Meerjarig Financieel Kader (MFK) vastgesteld, met als belangrijk deel daarvan een nieuw herstelfonds om de economische gevolgen van de COVID-19-crisis te ondervangen en werd in december 2020 een akkoord bereikt over een ambitieuzer klimaatdoel voor 2030.

Ontwikkelingen aan de flanken van de EU en aan de rand van het Koninkrijk lieten het belang zien van blijvende aandacht voor deze gebieden. Spanningen en conflicten in onder meer Belarus, de zuidelijke Kaukasus, vroegen om extra inspanningen, zowel bilateraal als in Europees verband. In Libanon werden de meervoudige crises verder verergerd door een grote explosie in de haven, en liepen de spanningen tussen Iran en zijn burens, evenals met de VS, verder op. Ook de zich verdiepende politieke, economische en humanitaire crisis in Venezuela vroeg in 2020 veel aandacht, met name met betrekking tot de gevolgen op de Caribische Koninkrijksdelen. 2020 stond bovenal ook in het teken van de groeiende rivaliteit tussen de VS en China. De pandemie werkte in 2020 als trendversneller

van geopolitieke en geo-economische verschuivingen en legde ongewenste afhankelijkheden en kwetsbaarheden bloot.

In het afgelopen jaar is daarom des te meer het belang van een actieve, effectieve en slagvaardige inzet van de EU onderstreept. Daarbij is samenwerking met gelijkgezinde partners als de VS, Canada en met landen in de Azië-regio steeds belangrijker. We delen hierbij gezamenlijke uitgangspunten: het in stand houden van het multilateralisme/internationale rechtsorde, maritieme en digitale veiligheid, het belang van open en veilige vaarroutes, open en eerlijke handel binnen een op regels gebaseerd handelssysteem en bescherming van het klimaat.

3. HGIS Toelichting per beleidsthema

Beleidsthema 1

Versterkte internationale rechtsorde en eerbiediging van de mensenrechten

Beleidsdoelstelling

Het bevorderen van een goed functionerende internationale rechtsorde inclusief gastlandbeleid, met een blijvende inzet op mensenrechten, als integraal onderdeel van het buitenlandbeleid. Een sterke rechtsorde en eerbiediging van mensenrechten maken de wereld stabiel, veiliger, vrijer en welvarender. Dit vereist goed functionerende internationale instellingen en organisaties met een breed draagvlak en voortdurende inzet tegen straffeloosheid. De positie van Nederland als gastland voor Internationale Organisaties (IO's) en diplomatieke missies, in het bijzonder organisaties met een mandaat op het gebied van vrede en recht, biedt een goed uitgangspunt voor de bevordering van de ontwikkeling van internationale rechtsorde. Deze rechtsorde is onlosmakelijk verbonden met universele mensenrechten. De bevordering van mensenrechten is een kernelement van het Nederlands buitenlandbeleid.

Beleidsinzet toegelicht

Mensenrechten

De *World Press Freedom Conference* kon, na eerder uitstel, in december toch op een innovatieve, virtuele manier plaatsvinden. Tijdens deze conferentie vond een digitale Ronde tafel met ministers plaats, op uitnodiging van de minister van Buitenlandse Zaken. Concrete uitkomst was dat Nederland EUR 7 mln uittrekt om de persvrijheid en veiligheid van journalisten wereldwijd te bevorderen, in samenwerking met UNESCO en de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten van de Verenigde Naties.

Ook maakte het kabinet in september 2020 bekend Syrië onder internationaal recht aansprakelijk te stellen voor grove mensenrechtenschendingen en foltering in het bijzonder. Het tegengaan van straffeloosheid is een prioriteit binnen het Nederlandse buitenland- en mensenrechtenbeleid.

Mensenrechtenraad

Het Koninkrijk is sinds januari 2020 lid van de VN-Mensenrechtenraad. In dit jaar droeg het Koninkrijk onder meer bij aan versterking van het normstellend kader voor toegang tot informatie en aan verbreding van het draagvlak voor een verplichte verantwoording in de Algemene Vergadering bij de Verenigde Naties (AVVN) van kandidaten die het lidmaatschap van Mensenrechtenraad ambiëren.

Mede dankzij de onverminderde inzet van Nederland en gelijkgezinden in de Mensenrechtenraad, is in oktober 2020 het mandaat van de Group of Eminent experts, die onderzoek doet naar oorlogsmisdrijven in Jemen, wederom met een jaar verlengd. Conform de Nederlandse inzet werd in deze resolutie ook tekst opgenomen met een oproep aan landen om het leveren van wapens die vervolgens worden ingezet in het conflict in Jemen tegen te gaan (arms transfers).

Nederland maakte zich hard voor de in juni door de Mensenrechtenraad opgerichte Fact Finding Missie voor Libië, die onderzoek zal doen naar mensenrechtenschendingen in het land. In 2020 trad Nederland toe tot de International Follow-up Committee for Libya (IFCL), het platform dat toeziet op de naleving en implementatie van de in januari 2020 gemaakte internationale afspraken omtrent Libië, dankzij co-voorzitterschap van de International Humanitarian Law & Human Rights (IHL/HR) werkgroep van de IFCL. Samen met covoorzitters Zwitserland en de VN, wordt gewerkt aan het

bevorderen van mensenrechten en respect voor internationaal recht in Libië t.b.v. een duurzame en vreedzame politieke oplossing voor het conflict.

Gastlandbeleid

Nederland was ook in 2020 een aantrekkelijk gastland voor internationale organisaties en diplomatieke missies, inclusief de in Den Haag gevestigde internationale tribunalen en gerechtshoven. Nederland voorziet daarin door middel van heldere regelgeving en professionele uitvoering daarvan/communicatie daaromtrent. Ook in crisistijd slaagde het gastland erin om eenduidige en heldere communicatie vanuit de rijksoverheid met IO's en diplomatieke missies te voeren. Hierdoor konden belangrijke Internationale Organisaties zoals het Europees Medicijnagentschap en de OPCW ondanks COVID-19-beperkingen goed blijven functioneren. Ook konden bij internationale rechtszaken bij o.a. het Internationaal Strafhof en het Kosovo-Tribunaal – ondanks de geldende inreisbeperkingen – belangrijke verdachten en getuigen gehoord blijven worden.

Budgettaire gevolgen van beleid

Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving (x EUR 1 000)		Begroting 2020		Mutatie		Realisatie 2020	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BZ	01.01 Goed functionerende internationale instellingen	48.879	6.846	916	17	49.795	6.863
	01.02 Bescherming en bevordering van mensenrechten	63.502	37.555	5.024	-2.474	68.526	35.081
	01.03 Gastlandbeleid internationale organisaties	13.407	0	-6.849	0	6.558	0
JenV	33.03.39 Opsporing en vervolging; drugsbestrijding Suriname	200	200	-200	-200	0	0
	33.03.10 Opsporing en vervolging; NFI	569	0	17	0	586	0
	91.01 Europol en Eurojust	21.987	0	-9.000	0	12.987	0
	91.01 WIPO	371	0	-146	0	225	0
IenW	17.01 Luchtvaart	1.311	0	-373	0	938	0
	18.01 Scheepvaart en havens	1.224	0	-843	0	381	0
SZW	02.00 Bijstand, Participatiewet en Toeslagenwet; contributie CASS	9	0	-1	0	8	0
VWS	02.11 Curatieve zorg; Beschikbaarheid en productveiligheid	2.200	0	0	0	2.200	0
	04.40 Zorgbreed beleid; Inrichten uitvoeringsactiviteiten	0	0	0	0	0	0
Totaal		153.659	44.601	-11.455	-2.657	142.204	41.944

Financiële toelichting

BZ:

- 01.02: De verhoging van de uitgaven is het gevolg van een extra bijdrage aan OHCHR en UNESCO op het terrein van godsdienstvrijheid, persvrijheid en accountability.
- 01.03: Het budget is niet in zijn geheel uitgegeven. Dit komt voornamelijk, doordat de uithuizing van de huurders van het Vredespaleis vertraging heeft opgelopen. Daarnaast wordt een deel van de middelen, grotendeels bestaande uit de subsidie ten behoeve van de Carnegie-stichting, doorgeschoven via de eindejaarsmarge naar 2021.

JenV:

- 91.01: Mutatie wordt veroorzaakt door een aanpassing van huisvestingscontracten conform Rijksbrede voorschriften door het Rijksvastgoedbedrijf van een model inclusief reservering voor investering en onderhoud naar een model op basis van werkelijke kosten. Hierdoor vertalen lopende huisvestingsprojecten zich pas bij afronding in een hogere realisatie van de huisvestingskosten.

Beleidsthema 2

Vrede, veiligheid en stabiliteit

Beleidsdoelstelling

Het bevorderen van de Nederlandse en internationale veiligheid en stabiliteit door doelgerichte bilaterale en multilaterale samenwerking en het bevorderen van democratische transitie in prioritaire gebieden, vooral in de ring rond Europa. Daarnaast het doel om vrede en veiligheid te bereiken door het voorkomen en terugdringen van conflictsituaties en het bevorderen van rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, legitieme en democratische staatsstructuren. Tevens het verlenen van noodhulp ter leniging van humanitaire nood wereldwijd.

Wat er in de wereld om ons heen gebeurt, heeft direct gevolgen voor onze eigen veiligheid en voor onze welvaart. Veel van de grensoverschrijdende dreigingen waaraan Nederland bloot staat, zijn van een dusdanige omvang en complexiteit dat een geïntegreerde aanpak en samenwerking in internationaal verband geboden is. Voorbeelden zijn de proliferatie van massavernietigingswapens, terrorisme en gewelddadig extremisme, ongewenste buitenlandse inmenging door statelijke actoren, grensoverschrijdende criminaliteit en cyberdreigingen.

Beleidsinzet toegelicht

Veiligheid

In april 2020 verscheen de tussenrapportage van de Geïntegreerde Buitenland- en Veiligheidsstrategie (GBVS). Deze concludeert dat de veiligheidsuitdagingen waar NL voor staat groter, complexer en veelomvattender zijn dan voorheen. De verharding van internationale geopolitieke verhoudingen stellen oude zekerheden ter discussie terwijl nieuwe strategische uitdagers zich nadrukkelijk aandienen. Nieuwe dreigingen grijpen rechtstreeks in op onze samenleving, ons verdienvermogen en onze waarden.

De GBVS biedt de strategische kaders voor de geïntegreerde wereldwijde inzet van het Rijksbrede instrumentarium voor een veilig Nederland. De GBVS is nauw gelinkt aan aanpalende beleidsbrieven zoals de in oktober jongstleden verschenen Defensievisie 2035, de Defensienota, de BHOS-nota en de Nationale Veiligheid Strategie, inclusief de onlangs verschenen mid-term review.

Migratie en migratiesamenwerking

In 2020 werd de diplomatieke inzet op grondoorzaken en beheersing van irreguliere migratie bestendig in West-Afrika/Sahel, de Hoorn van Afrika, het Midden-Oosten en Noord-Afrika. De gevolgen van COVID-19, zoals de wereldwijd opgelegde reisbeperkingen, hebben niet alleen impact gehad op migratiestromen, maar ook op de situatie van gestrande vluchtelingen en de mogelijkheden kwetsbare groepen te assisteren. Lopende programma's hebben vertraging opgelopen.

Reisbeperkingen, ingesteld om verspreiding van het COVID-19 virus tegen te gaan, leidden wereldwijd tot gestrande vluchtelingen. Reguliere programma's zijn aangepast, waarbij hulpverlening aan groepen kwetsbare vluchtelingen extra aandacht kreeg. Ondanks de moeilijke omstandigheden bleef de International Organization for Migration (IOM) assistentie verlenen met financiële steun van Nederland. IOM heeft bijvoorbeeld humanitaire corridors ingesteld, zodat migranten vrijwillig terug konden keren naar land van herkomst.

Binnen het bestaande budget is meer aandacht gekomen voor projecten om mensenhandel tegen te gaan en de samenwerking met de nationale politie, het Openbaar Ministerie en de Koninklijke Marechaussee is versterkt. Vijf miljoen euro van het beschikbare budget voor migratiesamenwerking is vrijgemaakt voor internationale hulp voor de aanpak van COVID-19.

Budget Internationale Veiligheid

Nederlandse militairen zijn in 2020 wederom breed ingezet voor vrede en veiligheid. In 2020 zijn 2.946 militairen uitgezonden geweest. Nederland heeft voor de vooruitgeschoven NAVO-aanwezigheid ongeveer 900 militairen geleverd aan de multinationale battlegroup onder leiding van Duitsland in Litouwen. In de strijd tegen ISIS stelde Nederland in 2020 ongeveer 400 militairen beschikbaar, zowel voor de training als Advise & Assist van Iraakse strijdkrachten inclusief de Koerdische Peshmerga. Ook is eind 2020 gestart met de bijdrage van een *Force Protection* eenheid ter beveiliging van Belgische F-16 jachtvliegtuigen in Jordanië. Daarnaast voorzag Nederland met een *Target Support Cell* (TSC) en een *Processing Exploitation and Dissemination* (PED) capaciteit in een behoefte binnen het inlichtingen- en doelontwikkelingsproces van de Anti-ISIS coalitie en de *Resolute Support* missie. In 2020 heeft Nederland met ongeveer 900 militairen een bijdrage geleverd aan *Resolute Support*, de NAVO-missie in Afghanistan. De bijdrage met een met Duitsland samenwerkend team van SOF-adviseurs en ondersteunende troepen ten behoeve van de training, advisering en begeleiding van Afghan Special Security Forces (ASSF) is eind 2020 afgebouwd naar monitoring van een Afghaanse National Mission Unit te weten de ATF 888. De samenstelling van het DEU/NLD SOF team is daarmee verminderd naar 5 NLD en 2 DEU militairen. Eind 2020 is de Nederlandse bijdrage aan *Resolute Support* met een aanvullend *Force Protection* peloton uitgebreid. Ook leverde Nederland in 2020 een bijdrage aan de missie EMASOH in Dubai. De bijdrage met het Nederlandse fregat Zr. Ms. De Ruyter liep van 18 februari tot 8 juni 2020. De bijdrage met enkele stafofficieren in het hoofdkwartier van EMASOH is gecontinueerd. Voorts leverde Nederland in 2020 een aantal kleine bijdragen aan missies in Afrika en het Midden-Oosten, waaronder *United Nations Multidimensional Integrated Stabilization Mission* in Mali (MINUSMA), *European Union Training Mission* (EUTM) Mali, *European Union Liaison and Planning Cell* (EULPC) in Tunis, *European Union Naval Force Mediterranean* (EUNAVFOR MED) IRINI in Rome, *European Union Naval Force Mediterranean* (EUNAVFOR MED) ATALANTA in Rota, *UN Disengagement Observer Force* (UNDOF), *United Nations Interim Force in Lebanon* (UNIFIL), *United States Security Coordinator* (USSC), *United Nations Truce Supervision Organization* (UNTSO) en *Combined Maritime Force* (CMF) in Bahrain.

Noodhulp en humanitaire diplomatie

Conform het beleidskader 'Mensen Eerst!' (Kamerstuk 34952 XVII nr. 62) maakte Nederland noodhulp mogelijk met voorspelbare, ongeoordeelde financiering van humanitaire partners en met politieke, en diplomatieke initiatieven. Dit ten behoeve van meer effectieve en efficiënte humanitaire actie. Internationale afspraken uit de 'Grand Bargain' vormden hiervoor de leidraad. Dit droeg bij aan flexibeler financiering door donoren en nauwere samenwerking door hulporganisaties – ook gedurende de COVID-19-respons. Mede door Nederlands aandringen werd binnen de Country Based Pooled Funds van UN OCHA ruim 35% van de fondsen aangewend voor activiteiten van lokale NGO's. Financiering van het OCHA Centre for Humanitarian Data in Den Haag (2020-2023) draagt bij aan meer transparantie, verantwoord gebruik van humanitaire gegevens en het anticiperen op aanstaande humanitaire noden.

Diplomatie is een essentieel onderdeel van het humanitaire beleid. Zo is in Jemen mede door Nederlandse inzet de goedkeuring van humanitaire projecten versneld en is belastingheffing op humanitaire operaties van tafel verdwenen. Dankzij financiering van het Clingendael's Humanitarian Negotiations Project werden ruim 700 humanitaire professionals getraind in onderhandelen over humanitaire toegang tot mensen in nood.

Budgettaire gevolgen van beleid

Begroting/beleidsreïen/artikel/omschrijving (x EUR 1 000)		Begroting 2020		Mutatie		Realisatie 2020	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BZ	02.01 Goede internationale samenwerking ter bevordering van de eigen en bondgenootschappelijke veiligheid	12.545	0	3.913	3.000	16.458	3.000
	02.02 Bestrijding internationale criminaliteit en terrorisme	13.751	0	1.679	0	15.430	0
	02.03 Wapenbeheersing	10.873	3.252	-3.203	-459	7.670	2.793
	02.04 Bevorderen van veiligheid, stabiliteit en rechtsorde	216.835	74.417	-49.296	-10.131	167.539	64.286
	02.05 Bevordering van transitie in prioritare gebieden	29.822	11.929	-3.622	-1.449	26.200	10.480
BHOS	04.01 Humanitaire hulp	370.017	369.000	100.790	99.912	470.807	468.912
	04.02 Opvang en bescherming in de regio en migratiesamenwerking	162.000	162.000	-4.440	-4.440	157.560	157.560
	04.03 Veiligheid en rechtstaatontwikkeling	235.243	235.243	-26.278	-26.278	208.965	208.965
JenV	31.03.21 Kwaliteit, Arbeidsvoorwaarden en ICT politie; internationale samenwerking	8.600	8.600	-847	-847	7.753	7.753
	36.02 Nationale veiligheid en terrorismebestrijding	300	0	-100	0	200	0
Defensie	01.01 Inzet (Budget Internationale Veiligheid)	187.882	0	-60.501	0	127.381	0
	09 Algemene uitgaven	0	0	460	0	460	0
	11 Geheime uitgaven	0	0	4.613	0	4.613	0
Totaal		1.247.868	864.441	-36.832	59.308	1.211.036	923.749

Financiële toelichting:

BZ:

- 02.01: De stijging van de uitgaven binnen het subartikel goede internationale samenwerking ter bevordering van de eigen en bondgenootschappelijke veiligheid is toegelicht in de eerste suppletore begroting en de tweede suppletore begroting, waarin het verschil in budget voor *Programma Ondersteuning Buitenlands Beleid* is verduidelijkt.
- 02.02: Het budget voor de bestrijding van internationale criminaliteit en terrorisme stijgt ten opzichte van de vastgestelde begroting. Deze stijging is in de eerste suppletore begroting toegelicht, er schoven toen niet bestede middelen voor contra-terrorisme door. Daarnaast is het budget voor cyber gestegen voor een bijdrage aan het *Global Forum on Cyber Expertise*, toegelicht in de tweede suppletore begroting.
- 02.03: De realisatie binnen subartikel Wapenbeheersing valt lager uit dan begroot. Deze daling is met name het gevolg van een late afroep van de betaling van de contributie aan CTBTO (*Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty Organization*). Deze schuift door naar 2021.
- 02.04: De realisatie voor de bevordering van veiligheid, stabiliteit en rechtsorde in internationaal verband is EUR 46 miljoen lager dan begroot. Een deel is toegelicht in de eerste suppletore begroting, namelijk een bijdrage aan de versterking van het postennet en een overheveling naar het ministerie van Defensie voor de beveiliging van personeel van een aantal hoog-risico posten. Bij de tweede suppletore begroting is een verdere daling toegelicht, namelijk een lagere Nederlandse bijdrage aan de VN voor crissibeheersoperaties, vertraagde activiteiten binnen het Stabiliteitsfonds en een overheveling naar het ministerie van Defensie voor de beveiliging van hoog-risico posten.
- 02.05: De realisatie voor het subartikel bevordering van transitie in prioritare gebieden is EUR 3,6 miljoen lager dan begroot. Tijdens de tweede suppletore begroting is dit al deels toegelicht. Vanwege COVID konden minder projecten worden gerealiseerd, waardoor de realisatie lager uitviel.

BHOS:

- 04.01: Ten opzichte van de vastgestelde begroting is het budget voor humanitaire hulp met ruim EUR 100 miljoen toegenomen. Dit bestaat een toename van EUR 43 miljoen, samenhangend met de snelle eerste respons op de COVID-19 pandemie (Kamerbrief Nederlands inzet bestrijding

coronacrisis ontwikkelingslanden van 14 april 2020). Er kwamen extra middelen beschikbaar voor het Strategic Preparedness and Response Plan, voor acute crisisrespons via de VN (CERF), de inzet op lokale capaciteit en het Rode Kruis en het flexibele noodhulpkanaal van het Nederlandse maatschappelijk middenveld. Daarnaast is het budget voor humanitaire hulp verhoogd met EUR 52 miljoen. Deze verhoging betreft vooral extra middelen voor de wereldwijde aanpak van COVID-19 (Kamerstuk II 33 625, nr. 320 en in de begroting BHOS 2021). Uit dit steunpakket van EUR 150 miljoen is EUR 48 miljoen toegevoegd aan het budget voor artikelonderdeel 4.1 Humanitaire hulp. In aanvulling daarop is het budget voor noodhulp nog eens opgehoogd met EUR 4 miljoen vanwege de grote humanitaire noden waaronder EUR 1 miljoen voor Mental Health and Psycho Social Support. Tenslotte is het budget voor humanitaire hulp met EUR 5 miljoen verhoogd Dit is de resultante van de realisaties op noodhulp en een schuif vanuit de instrumenten voor noodhulp naar de instrumenten voor UNRWA en WFP.

- 04.02: Ten opzichte van de vastgestelde begroting is het budget voor opvang in de regio en migratiesamenwerking met EUR 4 miljoen afgenomen. Dit is vrijwel uitsluitend toe te schrijven aan een bijdrage ten behoeve van de dekking voor de eerste snelle respons op de COVID-19 pandemie.
- 04.03: Het budget is EUR 18 miljoen verlaagd vanwege de benodigde dekking voor de eerste snelle respons op COVID-19. Een verdere verlaging van het budget met EUR 18 miljoen betreft per saldo vooral het verlagen van de budgetten in verband met het verwerken van de tegenvallende economische groei.

Defensie:

- 01.01: Deze middelen worden aangewend ten behoeve van inzet in crisisbeheersingsoperaties; inzet van de krijgsmacht in het kader van nieuwe dreigingen vanuit de oost- en zuidflank; inzet van de krijgsmacht, politie en andere civiele functionarissen in het kader van rechtsstaatontwikkeling en migratie; en flexibele en snel inzetbare capaciteit (mensen en middelen) voor conflictpreventie.
- 01.01: Het BIV heeft bijgedragen aan de compensatie voor Zeeland in verband met de afgelasting van de verhuizing van de marinierskazerne. Daarnaast heeft het BIV voor EUR 15 miljoen bijgedragen aan de veiligheid van hoogrisico-posten. Verder is de lagere realisatie toe te schrijven aan COVID-19, waardoor missies tijdelijk afgeschaald zijn.
- 09: De uitgaven ten behoeve van het uitvoeren van het Srebrenica-arrest worden op artikel 9 verantwoord.
- Een uitgebreide toelichting waarbij ook de diverse missies zijn benoemd, is opgenomen in het jaarverslag van het ministerie van Defensie.

Beleidsthema 3 Europese samenwerking

Beleidsdoelstelling

De algemene doelstelling is een effectieve Europese samenwerking om de Europese Unie en haar lidstaten zo vreedzaam, welvarend en sterk mogelijk de toekomst in te loodsen. Europa is essentieel voor onze welvaart, vrijheid en veiligheid. Een actieve opstelling van Nederland in het Europese besluitvormingsproces is dan ook in het directe belang van Nederlandse burgers en bedrijven. Door consequent en constructief optreden kan Nederland zijn invloed binnen de Europese Unie vergroten. Zo kan Nederland mede vormgeven aan ontwikkelingen in Europa die direct van invloed zijn op onze economische, sociale en politieke toekomst.

Beleidsinzet toegelicht

Europese samenwerking

Nederland heeft het afgelopen jaar ingezet op een veilige, stabiele en welvarende situatie in de buurlanden van de Europese Unie. Hierbij werd met name ingezet op het versterken van de rechtsstaat, bestrijding van corruptie en verbeteren van de veiligheidssituatie. Mede dankzij Nederlandse inspanningen zijn de *Partnership Priorities* voor het Zuidelijk Nabuurschap eind 2020 verlengd. Daarnaast heeft Nederland samen met gelijkgezinde landen actief bijgedragen aan de totstandkoming van EU-sancties tegen schenders van mensenrechten en het VN-wapenembargo in Libië en nieuwe sancties tegen Belarus na de onrechtmatig verlopen verkiezingen in augustus.

Nederland heeft het afgelopen jaar geleid voor een leidende rol van de EU bij de ondersteuning van partnerlanden en in multilateraal verband bij het adresseren van de COVID-19 crisis. Nederland waardeert de *Team Europe* benadering, waarbij de Europese Commissie, de Europese Investeringsbank en EU lidstaten nauwer samenwerken.

Brexit

Op kerstavond 2020 hebben de onderhandelaars van de EU en het VK de handels- en samenwerkingsovereenkomst gepresenteerd. Dit akkoord over de toekomstige relatie tussen de EU en het VK is gebalanceerd, beschermt de EU-belangen, verzekert eerlijke concurrentie, respecteert EU-standaarden en regelt de visserij als integraal onderdeel van het handelsakkoord. Het akkoord is het hoogst haalbare resultaat, gerealiseerd door hechte interdepartementale en nauwe Europese samenwerking, op alle niveaus, in Brussel, in de hoofdsteden en op de posten. Het akkoord heeft de schade voor Nederland beperkt en, mede dankzij de goede voorbereiding van meest betrokken *stakeholders*, gezorgd voor een zo soepel mogelijke overgang naar de nieuwe relatie met het VK.

Budgettaire gevolgen van beleid

Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving (x EUR 1 000)		Begroting 2020		Mutatie		Realisatie 2020	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BZ	03.02 Europees Ontwikkelingsfonds	234.281	234.281	-9.552	-9.552	224.729	224.729
	03.03 Een hechtere Europese waardengemeenschap	9.720	3.888	782	313	10.502	4.201
	03.04 Versterkte Nederlandse positie in de Unie	5.702	0	-1.228	0	4.474	0
Toerek.	EU-begroting	405.600	329.867	0	0	405.600	329.867
	Totaal	655.303	568.036	-9.998	-9.239	645.305	558.797

Financiële toelichting:

BZ:

- 03.02: De bijdrage aan het Europees Ontwikkelingsfonds is, vanwege een lagere liquiditeitsbehoefte, lager uitgevallen dan geraamd in de begroting 2020.

Beleidsthema 4

Consulaire belangenbehartiging en het internationaal uitdragen van Nederlandse waarden en belangen

Beleidsdoelstelling

Het verlenen van goede consulaire diensten aan Nederlanders in nood in het buitenland, evenals het verstrekken van reisdocumenten aan Nederlanders in het buitenland. Daarnaast levert het kabinet een bijdrage aan een gereguleerd personenverkeer door de Nederlandse inbreng in het Europese visumbeleid en is, naast het opstellen van ambtsberichten, verantwoordelijk voor de visumverlening kort verblijf.

Het versterken van de Nederlandse cultuursector door internationale uitwisseling en presentatie; verbindingen leggen met economische diplomatie en andere prioriteiten van geïntegreerd buitenlandbeleid, zoals het mensenrechtenbeleid en veiligheidsbeleid.

Beleidsinzet toelicht

Consulaire dienstverlening tijdens de uitbraak van COVID-19

Het meest in het oog springende element was de repatriëring van gestrande Nederlanders. Nadat eind januari 2020 enkele tientallen Nederlanders werden geëvacueerd uit Wuhan, werd eind maart het convenant Bijzondere Bijstand Buitenland (BBB) gelanceerd t.b.v. de wereldwijde COVID-19-repatriëringsoperatie. Dit was een uniek samenwerkingsverband tussen BZ, reisorganisaties, luchtvaartmaatschappijen en alarmcentrales, waarmee uiteindelijk meer dan 50.000 Nederlanders (consulaire) bijstand hebben ontvangen. In totaal zijn er wereldwijd en i.s.m. EU-partners, 55 BBB-vluchten uitgevoerd, waarmee 12.000 reizigers zijn teruggehaald, zo'n 10.000 Nederlanders en zo'n 2.000 EU burgers.

Daarnaast werden de reisadviezen een belangrijk instrument in de nationale coronabestrijding. De COVID-19-gerelateerde gezondheidsrisico's werden, op basis van adviezen van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), onderdeel van de reisadviezen, en de belangstelling van de Nederlander voor de adviezen nam enorm toe. In 2020 werden de reisadviezen 89,5 miljoen keer geraadpleegd, t.o.v. 3,3 miljoen keer in 2019. Dezelfde tendens was zichtbaar bij het 24/7 contactcentrum: in 2020 zijn 900.000 vragen gesteld, waarvan 90% COVID-19-gerelateerd.

De reguliere consulaire dienstverlening werd in de lente van 2020 grotendeels stilgelegd, n.a.v. grens- en bewegingsbeperkingen die veel landen (waaronder Nederland) instelden. Hoewel de uitgifte van reisdocumenten begin zomer 2020 grotendeels herstart is, kon de visum- en MVV-verlening (machtiging tot voorlopig verblijf) slechts binnen de kaders van de bestaande Europese reisbeperkingen opgestart worden. Het ministerie heeft zich in 2020 ingespannen (en blijft dit doen) om binnen die kaders zo goed als mogelijk in de vraag naar visa te voorzien.

Bijgaand overzicht laat zien welke consulaire diensten zijn geleverd door het ministerie van Buitenlandse Zaken in 2020.

Consulaire dienstverlening in beeld | 2020

HULP AAN NEDERLANDERS

4.218
(+36% tov 2019)

Nederlanders geholpen bij nood in het buitenland door onze ambassades en consulaten:

2.818 gedetineerden
(+45% tov 2019)

220 ziekenhuisopnames
(+82% tov 2019)

447 overlijdensgevallen
(+1% tov 2019)

74 vermissingen
(+9% tov 2019)

551 (financiële) bemiddeling
(+14% tov 2019)

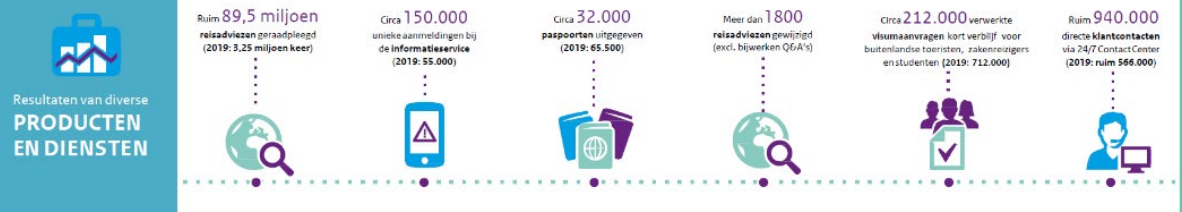
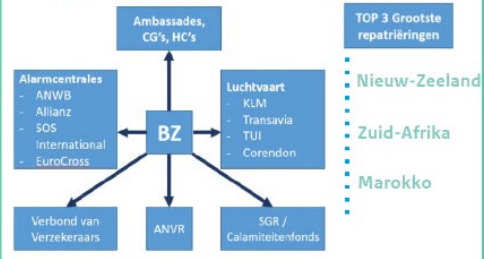
24 Onderzoek in huwelijkschiering, kinderonvoering
84 Vrijheidsberoving (nieuwe categorie)

TIJDLIJN CORONA CRISIS

- 1 februari**
15 Nederlanders uit Wuhan geëvacueerd
- 17 maart**
Algemeel reisadvies: reis niet naar het buitenland
- 18 maart**
Wereldwijde afschaling van o.m. visumverlening
- 25 maart**
Convenant terughalen gestrande Nederlanders
- maart-juni**
55 BBB-vluchten (met 12.000 passagiers)

CORONA HULP

Meer dan **50.000** Nederlanders geholpen met repatriëring door BZ, onze ambassades en consulaten, door reisorganisaties, luchtvaartmaatschappijen en

Internationaal cultuurbeleid

In het jaar waarin werd stilgestaan bij 50 jaar Internationaal Cultuurbeleid (ICB), werden veel ICB-activiteiten en -programma's die na het eerste kwartaal plaatsvonden, noodgedwongen geannuleerd of uitgesteld, waaronder ook de viering van het 50-jarige bestaan van het Erasmushuis, het Nederlandse culturele instituut in Jakarta. Tegelijkertijd heeft (met ondersteuning door de overheid) de grote creativiteit die de culturele sector eigen is een scala aan alternatieve manieren opgeleverd om cultuur vorm te geven en in het buitenland te presenteren. Een aantal meerjarige programma's waaronder het "Inclusive cities and societies through design" met Turkije, Rusland, Egypte en Marokko, uitgevoerd door het Stimuleringsfonds voor Creatieve Industrie werd met succes afgerond. In 2021 zal met een evaluatie over de hele beleidsperiode 2017-2020 worden teruggekeken welke waardevolle inzichten en lessen deze periode heeft voortgebracht.

Budgettaire gevolgen van beleid

Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving (x EUR 1 000)		Begroting 2020		Mutatie		Realisatie 2020	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BZ	04.01 Consulaire dienstverlening Nederlanders in het buitenland	12.462	0	10.525	0	22.987	0
	04.02 Samen met (keten)partners het personenverkeer reguleren	13.449	0	6.373	0	19.822	0
	04.03 Grotere buitenlandse bekendheid met de Nederlandse cultuur	7.706	0	-1.573	0	6.133	0
	04.04 Uitdragen Nederlandse waarden en belangen	20.581	136	10.721	6.650	31.302	6.786
OCW	08.77 Internationaal onderwijs; Bijdrage aan andere begrotingshoofdstukken; cultuur	521	0	-15	0	506	0
	14.71 Cultuur; subsidies	4.617	0	0	0	4.617	0
Totaal		59.336	136	26.031	6.650	85.367	6.786

Financiële toelichting

BZ:

- 04.01: De realisatie is hoger dan de stand van de begroting. Grotendeels komt dit door de incidentele verhoging van het budget voor consulaire bijstand, zoals toegelicht in een incidentele suppletoire begroting. Deze middelen zijn besteed aan de repatriëring van Nederlanders in het buitenland die vanwege de uitbraak van COVID-19 niet met een normale vlucht terug naar huis konden komen.
- 04.02: De kosten voor de consulaire systemen nemen toe, zoals ook toegelicht in de eerste suppletoire begroting.
- 04.04: De uitgaven voor het uitdragen van Nederlandse waarden en belangen neemt in 2020 toe. De stijging is het gevolg van extra inzet ten behoeve van internationale samenwerking in het kader van de coronapandemie. Deze extra uitgaven zijn zowel toegelicht in de eerste suppletoire begroting als de tweede suppletoire begroting.

Beleidsthema 5

Duurzame handel en investeringen

Beleidsdoelstelling

Verminderen van armoede en maatschappelijke ongelijkheid, bevorderen van duurzame inclusieve groei wereldwijd en versterken van het internationaal verdienvermogen van Nederland. Daartoe werkt Nederland aan een toekomstbestendig multilateraal handels- en investeringssysteem met aandacht voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO), versterking van de Nederlandse handels- en investeringspositie en aan versterking van de private sector en een verbeterd ondernemingsklimaat in ontwikkelingslanden.

Beleidsinzet toegelicht

Markttoegang

Bilaterale handelsakkoorden zijn het belangrijkste instrument van de EU om de markttoegang van Europese bedrijven tot derde markten te vergroten. De onderhandelingen van de EU met landen als Australië, Nieuw-Zeeland en Indonesië liepen vertraging op door COVID-19. Een positieve ontwikkeling was de inwerkingtreding van het handelsakkoord tussen de EU en Vietnam op 1 augustus 2020. Dit zal op termijn leiden tot het elimineren van 99% van de invoertarieven op Europese goederen en de markt openen voor Europese dienstverleners in een aantal sectoren die tot nu toe gesloten waren. In het akkoord is ook aandacht voor een gelijk speelveld en voor sociale en ecologische duurzaamheid. Op 28 april 2020 bereikten de EU en Mexico een politiek akkoord over de modernisering van een bestaand gemengd akkoord, de EU-Mexico Global Agreement.

De Europese Commissie presenteerde op 16 november het Single Entry Point. Bij dit klachtenmechanisme kan het EU maatschappelijk middenveld haar visie op naleving van duurzaamheidshoofdstukken in handelsakkoorden delen, conform de kabinetsinzet in de Trade Policy Review. Vlak voor het einde van het jaar bereikten de voorzitter van de Europese Raad en de voorzitter van de Europese Commissie een politiek akkoord met de Chinese president Xi Jinping over een investeringsakkoord tussen de EU en China (Comprehensive Agreement on Investment; CAI).

Impuls Programma

In samenwerking met RVO is er een Impuls Programma ontwikkeld gericht op de aanpassing van handelsinstrumenten om aan te sluiten bij de actuele behoefte van het bedrijfsleven gericht op herstel en opbouw van internationale activiteiten. Hierbij zijn kick start vouchers geïntroduceerd en de financieringsmogelijkheden en toegankelijkheid van het instrumentarium voor het MKB en startups verruimd. Voor starters met internationale ambities zijn de voorwaarden en mogelijkheden voor financiering onder het Dutch Trade and Investment Fund (DTIF) vergroot. Daarnaast is met het verschaffen van werkkapitaal een nieuwe financieringsvorm toegevoegd aan het aanbod binnen het DTIF. De subsidieregeling 'Demonstratieprojecten, Haalbaarheids- en Investeringsvoorbereidingsprojecten' (DHI) is op een aantal punten aangepast om het MKB nog beter te kunnen bedienen.

Budgettaire gevolgen van beleid

Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving (x EUR 1 000)		Begroting 2020		Mutatie		Realisatie 2020	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BHOS	01.01 Duurzaam handels- en investeringsstelsel, incl. MVO	28.322	19.075	-3.732	-1.724	24.590	17.351
	01.02 Versterkte Nederlandse Handels- en Investeringspositie	108.996	0	18.926	0	127.922	0
	01.03 Versterkte private sector en arbeidsmarkt in ontwikkelingslanden	403.200	399.170	13.437	15.497	416.637	414.667
EZK	1.55 Goed functionerende economie en markten; opdrachten	154	0	-143	0	11	0
	1.95 Goed functionerende economie en markten; bijdragen (inter)nationale organisaties	2.622	0	-138	0	2.484	0
	2.95 Bedrijvenbeleid: Innovatief en duurzaam ondernemen; bijdragen (inter)nationale organisaties	2.421	0	-550	0	1.871	0
Totaal		545.715	418.245	27.800	13.773	573.515	432.018

Financiële toelichting:

BHOS:

- 01.01: De lagere realisatie komt enerzijds doordat een deel van het budget op artikel 1.1 is overgeheveld naar artikel 1.2 ter dekking van 'opdrachten internationaal ondernemen'. Dit betreft opdrachten die door de RVO worden uitgevoerd ter ondersteuning van het Nederlands MKB. Anderzijds is er sprake geweest van een verlaagde vraag naar het IMVO Voucherprogramma door de huidige COVID-19 pandemie en een lager verstrekt voorschot aan de SER voor het uitvoeren van de secretariaatsfunctie voor de IMVO convenanten.
- 01.02: De uiteindelijke verhoging van het uitgavenbudget op artikelonderdeel 1.2 wordt veroorzaakt door een toegenomen vraag naar het DTIF-instrument. Ook zijn de uitgaven aan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederlands (RVO) hoger uit dan eerder verwacht. Dit heeft diverse oorzaken, zowel wat betreft programma-uitgaven als uitvoeringskosten. De stijging van de RVO uitvoeringskosten heeft te maken met de tariefstijging van de RVO ten opzichte van het vorige uitvoeringsjaar, de uitvoering van het COVID-impulspakket voor het Nederlands bedrijfsleven en een vergoeding van uitvoeringskosten gemaakt door RVO voor de opbouw van Invest International. De stijging van de RVO-programmakosten wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door het COVID-impulspakket.
- 01.03: De uitgaven op artikelonderdeel 1.3 zijn ten opzichte van de ontwerpbegroting toegenomen met EUR 13,4 miljoen. Dit is het gevolg van een verhoging van het budget en bestaat uit het 'COVID-19 steunpakket zomer 2020 (AIV-advies)' (Kamerstuk 33 625, nr. 320). Zo konden ongewenste vertragingen in de sector Infrastructuur en Financiële sectorontwikkeling worden voorkomen om zodoende de gevolgen van de COVID-19 pandemie te verminderen. Dit betrof onder andere een extra betaling aan het MASSIF-fonds van FMO en aan PIDG (*Private Infrastructure Development Group*).

Beleidsthema 6

Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid en water

Beleidsdoelstelling

Toegenomen voedselzekerheid; verbeterd waterbeheer, drinkwater, sanitaire voorzieningen en voorlichting over hygiëne; toegenomen weerbaarheid tegen klimaatverandering en tegengaan van klimaatverandering; duurzaam gebruik natuurlijke hulpbronnen en daarmee het voorkomen van ontbossing in de tropen.

Beleidsinzet toegelicht

Betere voeding, waterzekerheid en klimaatslimme landbouw

Meer dan 25 miljoen mensen – vooral kinderen en moeders – werden bereikt met inzet op betere voeding; 15 miljoen kleine boeren (1,6 miljoen ha. Landbouwgrond) werden ondersteund met activiteiten voor duurzaam gebruik. Extra resultaten op het gebied van voedselzekerheid werden geboekt door partners flexibel te laten reageren op crises: bij de sprinkhanenplag in de Hoorn van Afrika (FAO) en bij verstoorde markttoegang voor landbouwproducten als gevolg van de pandemie (IFAD, GAIN, 2-scale en SNV).

Investeringen in kennis en netwerken op het gebied van landbouw en voedsel bleken cruciaal bij de COVID-19-respons. Het Netherlands Food Partnership bracht Nederlandse partners bijeen voor een gecoördineerde respons in partnerlanden en het International Food Policy Research Institute (IFPRI) informeerde ontwikkelingslanden en de internationale gemeenschap over de impact van de COVID-19 op voedselzekerheid.

De doelstellingen voor duurzame toegang tot schoon drinkwater en tot sanitaire voorzieningen en hygiëne zijn in 2020 ruim gehaald. Door de pandemie kwam er meer aandacht voor het belang van goede hygiëne en handwasfaciliteiten. Programma's voor waterbeheer hebben 1,9 miljoen mensen weerbaarder gemaakt tegen gevolgen van klimaatverandering zoals overstromingen en droogte. Een groter deel van deze resultaten is behaald in de focusregio's. Na moeizame onderhandelingen nam de VN eind 2020 een resolutie aan waardoor Nederland samen met Tajikistan de VN Waterconferentie in 2023 zal voorzitten. De resolutie kent een prominente rol toe aan de 2030 Agenda, aan SDG6 (Schoonwater en sanitatie), mensenrechten en aan bevordering van internationale samenwerking.

Waterprogramma's

Door de mondiale COVID-19 pandemie zijn veel internationale activiteiten en missies uitgesteld naar 2021. De hierdoor ontstane lagere realisatie is vooral zichtbaar bij Partners voor Water, Blue Deal en CORA. Desondanks is er op afstand via videoconferenties en digitale missies een belangrijke bijdrage geleverd op het mondiale podium ten aanzien van waterzekerheid en waterveiligheid. Tevens zijn concrete bijdragen vastgelegd in relatie tot de Sustainable Development Goals per 2030 via het multilaterale programma zoals in lijn met de Nederlandse Internationale Waterambitie (NIWA) (Kamerstukken II, 2018/2019, 32605, nr. 217). Nederland leidt ook het Action Track voor Water en Infrastructuur. De Climate Adaptation Summit die in november 2020 voorzien was, is uitgesteld naar januari 2021.

Budgettaire gevolgen van beleid

Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving (x EUR 1 000)		Begroting 2020		Mutatie		Realisatie 2020	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BHOS	02.01 Voedselzekerheid	339.295	339.295	2.987	2.987	342.282	342.282
	02.02 Water	193.714	193.714	2.535	2.535	196.249	196.249
	02.03 Klimaat	220.468	219.318	-9.002	-8.960	211.466	210.358
IenW	11.01 Algemeen waterbeleid (Partners voor Water)	14.391	0	-640	0	13.751	0
	19.02 Internationaal beleid, coördinatie en samenwerking	5.961	0	3.029	0	8.990	0
	14.01 Wegen en verkeersveiligheid; Netwerk programma's	200	0	45	0	245	0
	23.01 Meteorologie, seismologie en aardobservatie (contributie WMO)	940	35	-74	0	866	35
	97.01 IenW-brede programmamiddelen	0	0	0	0	0	0
EZK	4.55 Een doelmatige en duurzame energievoorziening; opdrachten	319	0	-44	0	275	0
	4.95 Een doelmatige en duurzame energievoorziening; bijdragen aan (inter)nationale organisaties	1.494	0	-255	0	1.239	0
LNV	11.95 Een concurr., duurz. en veil. agro-, vis.- en voedselketen; bijdragen (inter)nationale organisaties (w.o. FAO en UNEP)	10.623	4.133	-1.265	-19	9.358	4.114
	12.95 Natuur en biodiversiteit; bijdragen (inter)nationale organisaties	1.639	0	208	0	1.847	0
Totaal		789.044	756.495	-2.476	-3.457	786.568	753.038

Financiële toelichting:

BHOS:

- 02.03: Deze realisatie is per saldo enerzijds het gevolg van een verlaging van het budget voor de dekking van het 'COVID-19 steunpakket voorjaar 2020' Kamerstuk 33 625 XVII nr. 293, maar ook door de vertraagde opstartfase van het Klimaatfonds

IenW:

- In 2016 is de subsidieregeling gestart van het programma Partners voor Water (PvW) 2016-2021 als opvolger van de subsidieregeling van het programma HGIS Partners voor Water 3. Dit betreft het centrale uitvoeringsprogramma van de (interdepartementale) Nederlandse Internationale Water Ambitie (NIWA). Het programma is aangestuurd vanuit het Interdepartementale Water Cluster, waarin de drie ministeries BZ, EZK, LNV en IenW samenwerken en gericht op het vergroten van Waterveiligheid en Waterzekerheid in de wereld en het behalen van de Sustainable Development Goals (SDG's) per 2030.
- Het Blue Deal programma is in 2018 van start gegaan. Het betreft een subsidie die verstrekt is aan de Unie van Waterschappen voor een internationaal samenwerkingsprogramma. De Blue Deal is een samenwerking tussen het ministerie van Buitenlandse Zaken, het ministerie van IenM en (onder coördinatie van de Unie van Waterschappen) 21 Nederlandse waterschappen die tot en met 2030 zal voortduren. Gezamenlijk gaan zij in die periode langdurige partnerschappen met nationale en regionale partners aan om zodoende 20 miljoen mensen in 40 stroomgebieden wereldwijd te kunnen helpen aan schoon, voldoende en veilig water.

Beleidsthema 7

Sociale vooruitgang

Beleidsdoelstelling

Menselijke ontplooiing en het bevorderen van sociale gelijkheid en inclusieve ontwikkeling, door het bijdragen aan seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR) voor iedereen en een halt toeroepen aan de verspreiding van hiv/aids. Daarnaast wordt ingezet op het bevorderen van vrouwenrechten en gendergelijkheid. Tevens wordt bijgedragen aan ontwikkeling via onderwijs en daarmee bijgedragen aan het vergroten van kansen en perspectieven voor jongeren en een toename van het aantal goed opgeleide professionals, versterking van hoger- en beroepsonderwijsinstellingen en het bevorderen van beleidsrelevant onderzoek. Tenslotte wordt het maatschappelijk middenveld versterkt door bevordering en bescherming van de politieke ruimte voor maatschappelijke organisaties en versterken van de meest gemarginaliseerde en gediscrimineerde groepen, zodat zij hun stem kunnen laten horen.

Beleidsinzet toegelicht

Investeren in onderwijs, werk en jeugd

Met de lancering van de Youth at Heart strategie onderstreept Nederland het belang van onderwijs, jongerenwerkgelegenheid en betekenisvolle jongerenparticipatie voor een inclusieve ontwikkeling van de samenleving. Tijdens de succesvolle online Youth at Heart conferentie riepen jongeren overheden en de internationale gemeenschap op om kwaliteit van onderwijs en kansen voor jongeren te vergroten en om inspraak in besluitvorming te geven.

Door de Nederlandse investering in het Global Partnership for Education (GPE) ontvingen 2,8 miljoen kinderen in 2019 onderwijs. Education Cannot Wait (ECW), het eerste internationale fonds voor onderwijs in humanitaire respons, bereikte met Nederlandse financiering 2,6 miljoen kinderen. Het nieuwe instrument voor innovatieve onderwijsfinanciering International Finance Facility for Education (IFFEd) stuitte onverwacht op verminderde interesse van andere donoren, waardoor niet meer aan de (garantie-)eisen van de Wereldbank kon worden voldaan.

De overgang van school naar (beter) werk werd verbeterd door de Nederlandse bijdrage aan Generation Unlimited (in 3 landen) en het nexus skills and jobs programma (8 landen). In Jordanië werd ingezet op ICT-vaardigheden voor jonge mannen en vrouwen. In Oeganda startten de eerste initiatieven van het Challenge Fund for Youth Employment (CFYE) met de private sector, met als doel fatsoenlijk werk en inkomen te creëren voor 18.650 jongeren (waarvan 75% vrouw). De tweede fase van Local Employment in Africa for Development (LEAD) begon in de focusregio's, en de start van het Challenge Fund for Youth Employment (CFYE) met de private sector in Oeganda was een feit.

SRGR

In 2020 nam de druk op internationale afspraken over gendergelijkheid, vrouwenrechten en SRGR verder toe en werden resoluties vaker geblokkeerd, zoals bij de Commission on Population and Development (CPD). Ook wist de VS 33 landen achter een anti-SRGR initiatief te krijgen, de zogenoemde Geneva Consensus Declaration. Tegelijkertijd sprak een recordaantal van 82 landen zich en marge van de AVVN uit voor het belang van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten. Dit wist Nederland, met andere landen, door afgestemde diplomatieke inzet voor elkaar te krijgen. Ook lukte het een stevige SRGR-paragraaf overeen te komen in een VN-resolutie over de COVID-19 respons.

Budgettaire gevolgen van beleid

Begroting/beleidsreïen/artikel/omschrijving (x EUR 1 000)		Begroting 2020		Mutatie		Realisatie 2020	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
OCW	06.70 Hoger beroepsonderwijs	2.873	2.873	0	0	2.873	2.873
	07.70/76 Wetenschappelijk onderwijs	52.770	45.546	1.529	1.338	54.299	46.884
	08.71 Internationaal onderwijs;Subsidies	116	0	10	0	126	0
	08.76 Internationaal onderwijs Bijdragen (inter)nationale organisaties: overige	185	0	0	0	185	0
	16.70 Onderzoek en wetenschappen	454	454	0	0	454	454
VWS	09.10.07 Bijdrage aan agentschappen	0	0	900	0	900	0
	09.10.10 Bijdrage aan (inter)nationale organisaties; WHO	0	0	2.968	0	2.968	0
	09.10.10 Bijdrage aan (inter)nationale organisaties; Overig HGIS	3.868	0	-868	0	3.000	0
BHOS	03.01 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten en HIV/aids	421.784	420.173	1.367	1.481	423.151	421.654
	03.02 Vrouwenrechten en gendergelijkheid	52.439	52.439	-3.200	-3.200	49.239	49.239
	03.03 Versterkt maatschappelijk middenveld	180.531	180.531	14.776	14.776	195.307	195.307
	03.04 Onderwijs	109.925	109.925	-30.163	-30.163	79.762	79.762
Totaal		824.945	811.941	-12.681	-15.768	812.264	796.173

Financiële toelichting:

OCW:

- 07.70/76: De realisatie is hoger dan begroot vanwege het verwerken van loon- en prijsbijstelling op deze middelen.

VWS:

- 09.10.10: Op verzoek van de ADR is het budget van 3 miljoen voor de huisvestingskosten van de EMA van artikel 10 naar 9.10.10 overgeboekt.

BHOS:

- 03.02: De uitgaven op artikelonderdeel 3.2 (Vrouwenrechten en gendergelijkheid) zijn ten opzichte van de ontwerpbegroting per saldo EUR 3,2 miljoen lager uitgevallen. Dit vanwege de benodigde dekking voor de eerste snelle respons op COVID-19 (Kamerbrief Nederlands inzet bestrijding coronacrisis ontwikkelingslanden van 14 april 2020).
- 03.03/03.04: Dit is het resultaat van het in 2020 niet doorgaan van IFFEd. EUR 30 miljoen van het origineel voor IFFEd bestemde budget is ingezet om eerste betalingen voor de nieuwe subsidiekaders Versterking Maatschappelijk Middenveld deels naar voren te halen en in 2020 te betalen. Een deel van dit budget wordt op artikel 03.03 verantwoord.

Beleidsthema 8

Versterkte kaders voor ontwikkeling

Beleidsdoelstelling

Multilaterale samenwerking en inclusieve groei door versterkte multilaterale betrokkenheid en overige inzet; de inzet van cultuur en sport in ontwikkelingslanden om een sociale en kansrijke samenleving te stimuleren en het bevorderen van maatschappelijke betrokkenheid in Nederland.

Daarnaast een op maatschappelijk verantwoorde wijze en in overeenstemming met internationale verplichtingen gereguleerde en beheerste toelating tot, verblijf in en vertrek uit Nederland van vreemdelingen.

Beleidsinzet toegelicht

Multilaterale samenwerking

Nederland heeft onvoorzien in IFI- en VN-verband een actieve en constructieve rol gespeeld bij de bestrijding van de gevolgen van de COVID-19 crisis met een focus op Building Back Better (inclusief, duurzaam en groen herstel) en het bereiken van de SDG's. Met een bijdrage van 15 miljoen euro was Nederland de grootste donor van het door de SGVN ingestelde COVID-19 Response and Recovery Fund om de sociaal-economische impact te mitigeren. NL droeg tevens bij aan noodfondsen van het IMF voor de armste landen die door COVID-19 in directe betalingsproblemen raken. Daarnaast zijn bijgedragen aan UNICEF, de Wereldbank en de Wereldgezondheidsorganisatie gedaan om landen te assisteren bij hun COVID-19 respons. Ook heeft Nederland politieke en financiële steun verleend aan het werk van de WHO. Bij de IFI's heeft NL zich hard gemaakt voor het versneld vrijmaken van extra middelen om landen te assisteren met leningen voor zowel de directe crisisrespons, als voor groen, duurzaam en inclusief herstel. Door de door de SGVN ingezette hervormingen is de COVID-19 respons van de VN hierbij effectief gebleken door onder andere inzet van geïntegreerde landenteams.

Nederland steunde de SGVN in zijn streven naar een verbeterde begrotingssystematiek en de verbreding van de financieringsbasis en riep op tot monitoring en naleving van de afspraken van het Funding Compact door zowel de lidstaten als het VN-systeem. Nederland had een leidende rol bij de totstandkoming van het Compact in 2019.

Initiatieven om de VN en de IFI's verantwoordelijk te houden voor de preventie, mitigatie en het adequaat aanpakken van seksuele uitbuiting en grensoverschrijdend gedrag (Sexual Exploitation and Abuse and Sexual Harassment: SEAH) liggen op koers. Het onderwerp is door NL geagendeerd binnen vrijwel alle onderdelen van de VN en vormt mede dankzij Nederland onderwerp van discussie in de verschillende bestuursraden. Bij de middelenaanvullingen van de IFI's heeft NL een ambitieus SEAH-beleid als harde vereiste voor NL-bijdragen op laten nemen in de diverse donorrapporten. Onder leiding van Nederland zijn 15 grote donoren gezamenlijke clausules op dit terrein overeengekomen, welke zullen worden gebruikt in contracten met alle multilaterale partners, met als doel SEAH-afspraken te harmoniseren en sterker te verankeren.

Over de internationale inspanningen op het gebied van asiel en migratie is in dit jaarverslag bijlage 7 opgenomen waar uitgebreid ingegaan wordt op de ontwikkelingen op asiel en migratie in 2020.

Budgettaire gevolgen van beleid

Begroting/beleidsreïen/artikel/omschrijving (x EUR 1 000)		Begroting 2020		Mutatie		Realisatie 2020	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BHOS	05.01 Multilaterale samenwerking	164.616	164.616	50.205	50.205	214.821	214.821
	05.02 Overig armoedebeleid	87.448	77.229	-19.785	-13.954	67.663	63.275
	05.04 Nog te verdelen i.v.m. wijzigingen BNI en/of toerekeningen	1.088	1.088	-1.088	-1.088	0	0
Financiën	04.50.02 Deelname aan internationale instellingen; desaldering ontvangsten	84	0	-84	0	0	0
	04.50.07 IBRD (onderdeel Wereldbank)	47.600	47.600	21.696	21.696	69.296	69.296
	04.50.08 IFC (onderdeel Wereldbank)	21.269	21.269	19.790	19.790	41.059	41.059
	04.50.09 IDA (onderdeel Wereldbank)	0	0	71.295	71.295	71.295	71.295
	04.52.01 Technische assistentie	1.731	0	-718	0	1.013	0
Toerek.	Opvang asielzoekers	421.849	421.849	70.943	70.943	492.792	492.792
	Totaal	745.685	733.651	212.254	218.887	957.939	952.538

Financiële toelichting

BHOS:

- 05.01: Hogere uitgaven vanwege een hogere bijdrage aan UNICEF, kapitaal aanvulling AfDB, *Response and Recovery Trust Fund* (RRTF) van de VN, *Catastrophe Containment and Relief Trust* (CCRT) van het IMF.
- 05.02: De realisatie komt lager uit vanwege een aantal mutaties. Voornamelijk op het gebied van decentrale programmabudgetten is de realisatie lager dan verwacht.

Financiën:

- 04.50.07: Een deel van de betalingen aan de Wereldbank, waaronder de IBRD, zijn vervroegd van 2021 naar 2020 om beter aan te sluiten bij het kasritme van de Staat. Voor de IBRD gaat dit om een bedrag van EUR 24,1 miljoen. Daarnaast zijn de uitstaande betalingen aan de IBRD aangepast aan de hand van de realisatiewisselkoers over 2020. Aangezien de koers van de euro ten opzichte van de dollar is gestegen, daalt de waarde van deze uitgaven.
- 04.50.08: Een deel van de betalingen aan de Wereldbank, waaronder de IFC, zijn vervroegd van 2021 naar 2020 om beter aan te sluiten bij het kasritme van de Staat. Voor de IFC gaat dit om een bedrag van EUR 21,6 miljoen. Daarnaast zijn de uitstaande betalingen aan de IFC aangepast aan de hand van de realisatiewisselkoers over 2020. Aangezien de koers van de euro ten opzichte van de dollar is gestegen, daalt de waarde van deze uitgaven.
- 04.50.09: Een deel van de betalingen aan de Wereldbank, waaronder IDA, zijn vervroegd van 2021 naar 2020 om beter aan te sluiten bij het kasritme van de Staat. Voor IDA gaat dit om een bedrag van EUR 69,8 miljoen. Daarnaast is er een betalingsverplichting van EUR 1,5 miljoen. abusievelijk niet opgenomen in de begroting van 2020. Dit betreft een betalingsverplichting om de net present value van de totale bijdrage aan IDA17 constant te houden vanwege een kasschuif (van 2017 naar latere jaren) die op verzoek van Nederland in 2017 heeft plaatsgevonden.

Toerekening:

- Volgens de richtlijnen van het Development Assistance Committee (DAC) van de OESO mogen de kosten voor eerstejaars opvang van asielzoekers uit een vastgestelde lijst landen (de DAC-landen) toegerekend worden aan het budget voor officiële ontwikkelingssamenwerking. In Nederland wordt dit budget beheerd door de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. Het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) verzorgt de opvang

van asielzoekers. In 2020 bedroeg de toerekening aan ODA van kosten voor eerstejaars asielopvang EUR 493 miljoen. Deze toerekening is hoger uitgevallen dan was voorzien in de HGIS nota 2020 omdat gemiddelde bezetting van het COA gedurende 2020 substantieel hoger was dan de gemiddelde bezetting in 2019. Deze hogere bezetting in de opvang is voornamelijk veroorzaakt door de opgelopen achterstanden bij het afhandelen van asielaanvragen bij de IND. Daarnaast bleef het huisvesten van vergunninghouders bij gemeenten achter op de taakstelling, waardoor ook de uitstroom stagneerde.

Beleidsthema 9

Overige uitgaven

Onder overige uitgaven zijn de uitgaven gegroepeerd die niet onder één van de beleidsinhoudelijke hoofdstukken kunnen worden ondergebracht. Dit betreft vooral de apparaatsuitgaven voor het ministerie van Buitenlandse Zaken waarbij het merendeel van de uitgaven bestemd is voor het postennet en de uitgaven voor attachés, die vanuit de verschillende vakdepartementen worden uitgezonden naar de Nederlandse vertegenwoordigingen in het buitenland om met hun specifieke kennis mede invulling te geven aan het buitenlands beleid.

Beleidsinzet toegelicht

Investerings in het postennet sinds 2018

In het regeerakkoord 'vertrouwen in de toekomst' heeft het kabinet aangekondigd dat het netwerk van ambassades, consulaten en permanente vertegenwoordigingen zou worden uitgebreid en versterkt. Voor deze investering trok het kabinet structureel EUR 40 miljoen uit in een oplopende reeks (EUR 10 miljoen in 2018 oplopend tot EUR 40 miljoen in 2021). Over de plannen met betrekking tot deze investeringen is de Kamer geïnformeerd in juli en oktober 2018 (Kamerstukken 32 734, nr. 31 en Kamerstukken 32 734, nr. 32). In deze brieven is aangegeven op welke prioriteiten wordt geïntensiveerd en welke posten hiervoor worden versterkt. Deze prioriteiten zijn: veiligheid, migratie, en versterking van de de ring van instabiliteit rond Europa. Daarnaast zijn posten versterkt uit ODA-middelen op het thema stabiliteit en armoedebestrijding en is de economische functie van het postennet versterkt en uitgebreid om Nederlandse bedrijven te ondersteunen en economische kansen te creëren.

Vertegenwoordigingen ten tijde van COVID-19

Ook voor onze vertegenwoordigingen in het buitenland was 2020 een bijzonder jaar. Onze medewerkers hebben vanwege COVID-19 onder buitengewoon lastige en uiteenlopende omstandigheden hun werk moeten doen. Samen met lokale partijen en met hulp van diverse instanties in Nederland, is hulp geboden op diverse terreinen door Nederlanders te repatriëren, bedrijven van informatie te voorzien, behulpzaam te zijn bij individuele gevallen, Nederlandse hulporganisaties bij te staan, en daarnaast zoveel als mogelijk de reguliere werkzaamheden door te laten gaan. Daarnaast is een groot aantal posten – tijdelijk – afgeschaald en moest in veel landen veelal vanuit huis worden gewerkt. Ondanks COVID-19 is de uitbreiding van het postennet zoveel mogelijk als gepland doorgedaan. In sommige gevallen konden collega's vanwege reisbeperkingen pas later aantreden dan gepland.

Budgettaire gevolgen van beleid

Begroting/beleidsreïen/artikel/omschrijving (x EUR 1 000)		Begroting 2020		Mutatie		Realisatie 2020	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BZ	05.01 Geheim	0	0	0	0	0	0
	06.01 Nog onverdeeld (HGIS)	3.027	0	-3.027	0	0	0
	07.01 Apparaatsuitgaven	814.826	284.116	-8.302	-6.349	806.524	277.767
JenV	33.03.01 Apparaat Openbaar Ministerie	0	0	0	0	0	0
	91.01 Eigen personeel/Attachés	1.979	0	263	0	2.242	0
BZK	02.01 Nationale veiligheid	300	0	8	0	308	0
	11.01 Apparaat (attachés)	200	0	5	0	205	0
OCW	95.01 Eigen personeel/attachés	269	0	-121	0	148	0
Financiën	01.03.01 Belastingdienst; eigen personeel (attachés)	1.096	0	31	0	1.127	0
	01.04.01 Belastingdienst; ICT materieel (attachés)	371	0	0	0	371	0
	21.01.01 Algemeen/apparaat (attachés)	1.111	0	31	0	1.142	0
Defensie	08.02 Apparaatsuitgaven; Attachés	21.712	0	-3.186	0	18.526	0
	10 Centraal apparaat	400	0	-400	0	0	0
IenW	98.01 Apparaatsuitgaven (attachés personeel)	2.396	0	147	0	2.543	0
	98.02 Apparaatsuitgaven (attachés materieel)	612	0	-120	0	492	0
EZK	2.65 Bedrijvenbeleid: Innovatief en duurzaam ondernemen; baten- en lastendiensten (attachés innovatie)	8.409	0	-3.264	0	5.145	0
	2.65 Bedrijvenbeleid: Innovatief en duurzaam ondernemen; baten- en lastendiensten (attachés NFIA)	11.371	0	496	0	11.867	0
LNV	11.65 Een concurr., duurz. en veil. agro-, viss.- en voedselketen; bijdragen aan baten-lastendiensten (attachés)	17.763	0	-5.480	0	12.283	0
	50 Apparaat (attachés)	1.578	0	3.774	0	5.352	0
SZW	96.20.01 Apparaatsuitgaven (attachés)	513	0	13	0	526	0
VWS	10.30.22 Materieel	7.550	0	-6.123	0	1.427	0
	10.03.01 Apparaatsuitgaven (attachés)	1.219	0	71	0	1.290	0
Totaal		896.702	284.116	-24.433	-6.349	872.608	277.767

Financiële toelichting:

BZ:

- Het budget voor het artikel -Nog onverdeeld- heeft betrekking op de HGIS en hierop heeft geen realisatie plaatsgevonden. De mutatie is het saldo van bijstellingen op grond van aanpassing van BNI- en bbp-ramingen door het CPB, verwerking van de HGIS-eindejaarsmarge 2019, het verwerken van de loon- en prijsbijstellingen binnen de HGIS en overboekingen naar diverse begrotingen zoals binnen de HGIS is overeengekomen..
- De apparaatsuitgaven zijn per saldo afgenomen. Dit wordt onder meer verklaard doordat er minder bedrijfsvoeringsuitgaven zijn gerealiseerd als gevolg van COVID-19.

Defensie:

- De uitgaven van het budget voor defensie attachés zijn als gevolg van de wereldwijde COVID-19 pandemie lager uitgevallen. Vele reizen, onder andere naar landen met mede-accreditaties konden geen doorgang hebben. Ook stagneerden de representatie mogelijkheden en werden conferenties digitaal bijgewoond.

EZK:

- Bij de budgetten voor de EZK-netwerken Foreign Investment Agency (NFIA) en het Innovatie Attaché Netwerk (IAN) is in 2020 onderuitputting ontstaan. Zo is, als gevolg van de coronacrisis, onder andere vertraging ontstaan bij het Investor Relations Programma en het uitzenden van twee attachés in de VS.

LNV:

- Na de splitsing tussen EZK en LNV staan de landbouwwattaches formeel op de loonlijst van LNV waardoor de uitgaven van die attachés niet meer drukken op het HGIS-artikel bij RVO (een van de deelopdrachten van LNV aan RVO), maar landen deze op het apparaatsartikel binnen LNV. In afwachting van de resultaten van een Rijksbreed project naar detacheringen tussen departementen heeft is dat de LAN-opdracht 2020 is verlaagd met ca. EUR 4 miljoen. Ook de COVID-19 crisis is een bepalende factor geweest waarom de realisatie op het budget voor de landbouwwattaches lager is uitgevallen: Minder reisbewegingen van de attachés, mede in verband met activiteiten uit de jaarplannen van de attachés die zijn geannuleerd of verschoven.

VWS:

- 10.30.22: Op verzoek van de ADR heeft er een overboeking van EUR 3 miljoen aan huisvestingskosten van EMA van 10.30.22 naar 09.10.10 plaatsgevonden. Verder was er op dit artikel sprake van een incidente meevaller van EUR 1,750 miljoen vanwege de lagere wederopleveringskosten van het Spark, het tijdelijk onderkomen van het EMA. Daarnaast is er bij de najaarsnota EUR 1 miljoen aan ruimte aangemeld als eindejaarsmarge op de HGIS-middelen voor de WHO-conferentie COP-9/MOP2. Deze conferentie is vanwege COVID-19 doorgeschoven naar 2021. Tot slot heeft er nog EUR 373 duizend euro aan onderuitputting opgetreden bij project EMA.

Bijlage 1a. De HGIS-uitgaven 2020 per begroting en artikel (bedragen x EUR 1 000)

Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving	Begroting 2020		Mutatie		Realisatie 2020	
	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
V Buitenlandse Zaken						
01 Versterkte internationale rechtsorde						
01.01 Goed functionerende internationale instellingen	48.879	6.846	916	17	49.795	6.863
01.02 Bescherming en bevordering van mensenrechten	63.502	37.555	5.024	-2.474	68.526	35.081
01.03 Gastlandbeleid internationale organisaties	13.407		-6.849		6.558	
02 Veiligheid en stabiliteit						
02.01 Goede internationale samenwerking ter bevordering van de eigen en bondgenootschappelijke veiligheid	12.545		3.913	3.000	16.458	3.000
02.02 Bestrijding internationale criminaliteit en terrorisme	13.751		1.679		15.430	
02.03 Wapenbeheersing	10.873	3.252	-3.203	-459	7.670	2.793
02.04 Bevorderen van veiligheid, stabiliteit en rechtsorde	216.835	74.417	-49.296	-10.131	167.539	64.286
02.05 Bevordering van transitie in prioritaire gebieden	29.822	11.929	-3.622	-1.449	26.200	10.480
03 Effectieve Europese samenwerking						
03.02 Europees Ontwikkelingsfonds	234.281	234.281	-9.552	-9.552	224.729	224.729
03.03 Een hechtere Europese waardengemeenschap	9.720	3.888	782	313	10.502	4.201
03.04 Versterkte Nederlandse positie in de Unie	5.702		-1.228		4.474	
04 Consulaire dienstverlening en uitdragen van Nederlandse waarden						
04.01 Consulaire dienstverlening Nederlanders in het buitenland	12.462		10.525		22.987	
04.02 Samen met (keten)partners het personenverkeer reguleren	13.449		6.373		19.822	
04.03 Grotere buitenlandse bekendheid met de Nederlandse cultuur	7.706		-1.573		6.133	
04.04 Uidragen Nederlandse waarden en belangen	20.581	136	10.721	6.650	31.302	6.786
05.00 Geheim						
05.01 Geheim	0		0		0	
06.00 Nog onverdeeld						
06.01 Nog onverdeeld (HGIS)	3.027		-3.027		0	
07.00 Algemeen						
07.01 Apparaatsuitgaven	814.826	284.116	-8.302	-6.349	806.524	277.767
Totaal	1.531.368	656.420	-46.719	-20.434	1.484.649	635.986

Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving	Begroting 2020		Mutatie		Realisatie 2020	
	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
VI Justitie en Veiligheid						
31 Politie						
31.03.21 Kwaliteit, Arbeidsvoorwaarden en ICT politie; internationale samenwerking	8.600	8.600	-847	-847	7.753	7.753
33 Veiligheid en criminaliteitsbestrijding						
33.03.39 Opsporing en vervolging; drugsbestrijding Suriname	200	200	-200	-200	0	0
33.03.10 Opsporing en vervolging; NFI	569		17		586	
36 Contraterrorisme en nationaal veiligheidsbeleid						
36.02 Nationale veiligheid en terrorismebestrijding	300		-100		200	
91 Apparaatsuitgaven kerndeptement						
91.01 Europol en Eurojust	21.987		-9.000		12.987	
91.01 WIPO	371		-146		225	
91.01 Eigen personeel/Attachés	1.979		263		2.242	
Totaal	34.006	8.800	-10.013	-1.047	23.993	7.753
VII Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties						
02.01 Nationale veiligheid	300		8		308	
11.01 Apparaat (attachés)	200		5		205	
Totaal	500	0	13	0	513	0
VIII Onderwijs, Cultuur en Wetenschap						
06 Hoger Beroepsonderwijs						
06.70 Hoger beroepsonderwijs	2.873	2.873	0	0	2.873	2.873
07 Wetenschappelijk Onderwijs						
07.70/76 Wetenschappelijk onderwijs	52.770	45.546	1.529	1.338	54.299	46.884
08 Internationaal onderwijsbeleid						
08.71 Internationaal onderwijs;Subsidies	116		10		126	
08.76 Internationaal onderwijs Bijdragen (inter)nationale organisaties: overige	185		0		185	
08.77 Internationaal onderwijs; Bijdrage aan andere begrotingshoofdstukken; cultuur	521		-15		506	
14.71 Cultuur; subsidies	4.617		0		4.617	
16 Onderzoek en wetenschappen						
16.70 Onderzoek en wetenschappen	454	454	0	0	454	454
95.01 Eigen personeel/attachés	269		-121		148	
Totaal	61.805	48.873	1.403	1.338	63.208	50.211

Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving	Begroting 2020		Mutatie		Realisatie 2020	
	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
IXB Financiën						
01 Belastingen						
01.03.01 Belastingdienst; eigen personeel (attachés)	1.096		31		1.127	
01.04.01 Belastingdienst; ICT materieel (attachés)	371		0		371	
04 Internationale financiële betrekkingen						
04.50.02 Deelname aan internationale instellingen; desaldering ontvangsten	84		-84		0	
04.50.07 IBRD (onderdeel Wereldbank)	47.600	47.600	21.696	21.696	69.296	69.296
04.50.08 IFC (onderdeel Wereldbank)	21.269	21.269	19.790	19.790	41.059	41.059
04.50.09 IDA (onderdeel Wereldbank)	0		71.295	71.295	71.295	71.295
04.52.01 Technische assistentie	1.731		-718		1.013	
21.01.01 Algemeen/apparaat (attachés)	1.111		31		1.142	
Totaal	73.262	68.869	112.041	112.781	185.303	181.650
X Defensie						
01 Opdracht inzet						
01.01 Inzet (Budget Internationale Veiligheid)	187.882		-60.501		127.381	
08 Defensie Ondersteuningscommando						
08.02 Apparaatsuitgaven; Attachés	21.712		-3.186		18.526	
09 Algemeen; inkomensoverdrachten	0		460		460	
10 Centraal apparaat	400		-400		0	
11 Geheime uitgaven	0		4.613		4.613	
Totaal	209.994	0	-59.014	0	150.980	0
XII Infrastructuur en Waterstaat						
11.01 Algemeen waterbeleid (Partners voor Water)	14.391		-640		13.751	
17.01 Luchtvaart	1.311		-373		938	
14.01 Wegen en verkeersveiligheid; Netwerk programma's	200		45		245	
18.01 Scheepvaart en havens	1.224		-843		381	
19.02 Internationaal beleid, coördinatie en samenwerking	5.961		3.029		8.990	
23.01 Meteorologie, seismologie en aardobservatie (contributie WMO)	940	35	-74	0	866	35
97.01 IenW-brede programmamiddelen			0		0	
98.01 Apparaatsuitgaven (attachés personeel)	2.396		147		2.543	
98.02 Apparaatsuitgaven (attachés materieel)	612		-120		492	
Totaal	27.035	35	1.171	0	28.206	35

Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving	Begroting 2020		Mutatie		Realisatie 2020	
	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
XIII Economische Zaken en Klimaat						
1 Goed functionerende economie en markten						
1.55 Goed functionerende economie en markten; opdrachten	154		-143		11	
1.95 Goed functionerende economie en markten; bijdragen (inter)nationale organisaties	2.622		-138		2.484	
2 Bedrijvenbeleid: Innovatief en duurzaam ondernemen						
2.65 Bedrijvenbeleid: Innovatief en duurzaam ondernemen; baten- en lastendiensten (attachés innovatie)	8.409		-3.264		5.145	
2.65 Bedrijvenbeleid: Innovatief en duurzaam ondernemen; baten- en lastendiensten (attachés NFIA)	11.371		496		11.867	
2.95 Bedrijvenbeleid: Innovatief en duurzaam ondernemen; bijdragen (inter)nationale organisaties	2.421		-550		1.871	
4 Een doelmatige en duurzame energievoorziening						
4.55 Een doelmatige en duurzame energievoorziening; opdrachten	319		-44		275	
4.95 Een doelmatige en duurzame energievoorziening; bijdragen aan (inter)nationale organisaties	1.494		-255		1.239	
40 Personeel kernministerie HGIS	0		751		1.090	
Totaal	26.790	0	-3.147	0	23.982	0
XIV Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit						
11 Een concurr., duurz. en veil. agro-, viss.- en voedselketen						
11.65 Een concurr., duurz. en veil. agro-, viss.- en voedselketen; bijdragen aan baten-lastendiensten (attachés)	17.763		-5.480		12.283	
11.95 Een concurr., duurz. en veil. agro-, vis.- en voedselketen; bijdragen (inter)nationale organisaties (w.o. FAO en UNEP)	10.623	4.133	-1.265	-19	9.358	4.114
12 Natuur en biodiversiteit						
12.95 Natuur en biodiversiteit; bijdragen (inter)nationale organisaties	1.639		208		1.847	
50 Apparaat (attachés)	1.578		3.774		5.352	
Totaal	31.603	4.133	-2.763	-19	28.840	4.114
XV Sociale Zaken en Werkgelegenheid						
02.00 Bijstand, Participatiewet en Toeslagenwet; contributie CASS	9		-1		8	
96.20.01 Apparaatsuitgaven (attachés)	513		13		526	
Totaal	522	0	12	0	534	0
XVI Volksgezondheid, Welzijn en Sport						
02.11 Curatieve zorg; Beschikbaarheid en productveiligheid	2.200		0		2.200	
09.10 Algemeen; Internationale samenwerking						
09.10.07 Bijdrage aan agentschappen	0		900		900	
09.10.10 Bijdrage aan (inter)nationale organisaties; WHO	0		2.968		2.968	
09.10.10 Bijdrage aan (inter)nationale organisaties; Overig HGIS	3.868		-868		3.000	
10 Apparaat	34					
10.30.22 Materieel	7.550		-6.123		1.427	
10.03.01 Apparaatsuitgaven (attachés)	1.219		71		1.290	
Totaal	14.837	0	-3.052	0	11.785	0

Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving	Begroting 2020		Mutatie		Realisatie 2020	
	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
XVII Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking						
01 Duurzame economische ontwikkeling, handel en investeringen						
01.01 Duurzaam handels- en investeringssysteem, incl. MVO	28.322	19.075	-3.732	-1.724	24.590	17.351
01.02 Versterkte Nederlandse Handels- en Investeringspositie	108.996		18.926		127.922	
01.03 Versterkte private sector en arbeidsmarkt in ontwikkelingslanden	403.200	399.170	13.437	15.497	416.637	414.667
02 Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid, water en klimaat						
02.01 Voedselzekerheid	339.295	339.295	2.987	2.987	342.282	342.282
02.02 Water	193.714	193.714	2.535	2.535	196.249	196.249
02.03 Klimaat	220.468	219.318	-9.002	-8.960	211.466	210.358
03 Sociale vooruitgang (incl. onderwijs)						
03.01 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten en HIV/aids	421.784	420.173	1.367	1.481	423.151	421.654
03.02 Vrouwenrechten en gendergelijkheid	52.439	52.439	-3.200	-3.200	49.239	49.239
03.03 Versterkt maatschappelijk middenveld	180.531	180.531	14.776	14.776	195.307	195.307
03.04 Onderwijs	109.925	109.925	-30.163	-30.163	79.762	79.762
04 Vrede, veiligheid, en duurzame ontwikkeling						
04.01 Humanitaire hulp	370.017	369.000	100.790	99.912	470.807	468.912
04.02 Opvang en bescherming in de regio en migratiesamenwerking	162.000	162.000	-4.440	-4.440	157.560	157.560
04.03 Veiligheid en rechtstaatontwikkeling	235.243	235.243	-26.278	-26.278	208.965	208.965
05 Multilaterale samenwerking en overige inzet						
05.01 Multilaterale samenwerking	164.616	164.616	50.205	50.205	214.821	214.821
05.02 Overig armoedebeleid	87.448	77.229	-19.785	-13.954	67.663	63.275
05.04 Nog te verdelen i.v.m. wijzigingen BNI en/of toerekeningen	1.088	1.088	-1.088	-1.088	0	0
Totaal	3.079.086	2.942.816	107.335	97.586	3.186.421	3.040.402
Toerekeningen						
EU-begroting	405.600	329.867	0	0	405.600	329.867
Opvang asielzoekers	421.849	421.849	70.943	70.943	492.792	492.792
Totaal	827.449	751.716	70.943	70.943	898.392	822.659
TOTAAL UITGAVEN	5.918.257	4.481.662	168.210	261.148	6.086.806	4.742.810
TOTAAL UITGAVEN excl. toerekeningen	5.090.808	3.729.946	97.267	190.205	5.188.414	3.920.151

Bijlage 1b. HGIS-ontvangsten 2020 per begroting en artikel (bedragen x EUR 1 000)

Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving	Begroting 2020	Mutatie	Realisatie 2020
V Buitenlandse Zaken			
2 Veiligheid en stabiliteit			
10 Doorberekening Defensie diversen	242	-242	0
40 Restituties contributies	1.000	-1.000	0
3 Europese samenwerking			
30 Restitutie Raad van Europa	250	-92	158
4 Consulaire belangenbehartiging en het internationaal uitdragen van Nederlandse waarden en belangen			
10 Consulaire dienstverlening aan Nederlanders	9.500	-2.119	7.381
20 Consulaire dienstverlening aan vreemdelingen	40.000	-26.552	13.448
40 Doorberekening Defensie diversen	874	-800	74
41 Verkeersnotificaties	0	338	338
6 Geheim	0	0	0
7 Apparaat			
10 Diverse ontvangsten	41.450	246	41.696
20 Koersverschillen	0	12.738	12.738
Totaal	93.316	-17.483	75.833
IXB Financiën			
04 Internationale financiële betrekkingen			
50.02/03 Ontvangsten IFI's	3.279	807	4.086
Totaal	3.279	807	4.086
X Defensie			
01 Opdracht inzet			
01.01.01 Crisisbeheersingsoperaties/BIV (inclusief contributies)	1.407	4.766	6.173
Totaal	1.407	4.766	6.173
XIII Economische Zaken en Klimaat			
01 Goed functionerende economie en markten	0	17	17
04 Een doelmatige energievoorziening en beperking van de klimaatverandering	0	326	326
Totaal	0	343	343
XIV Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit			
11 Een weerbaar, veerkrachtig en veilig agro-, voedsel en vis..	0	13	13
Totaal	0	13	13
XVII Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking			
1 Duurzame handel en investeringen			
Ontvangsten internationaal ondernemen	3.373	22.394	25.767
Ontvangsten DGGF	3.000	4.258	7.258
5 Versterkte kaders voor ontwikkeling			
20 Ontvangsten en restituties met betrekking tot leningen	28.659	5.165	33.824
21 Ontvangsten OS	31.176	-12.832	18.344
22 Koersverschillen OS	0	23.655	23.655
Totaal	66.208	42.640	108.848
TOTAAL ONTVANGSTEN	164.210	31.086	195.296

Bijlage 2. De ODA-uitgaven naar beleidsthema (bedragen x EUR 1 000)

		Begroting 2020	Mutatie	Realisatie 2020	Begroting/artikel
1. Versterkte internationale rechtsorde, eerbiediging van mensenrechten en gastlandbeleid					
BZ	01.01 Goed functionerende internationale instellingen	6.846	17	6.863	V-01.01
	01.02 Bescherming en bevordering van mensenrechten	37.555	-2.474	35.081	V-01.02
JenV	33.03.39 Opsporing en vervolging; drugsbestrijding Suriname	200	-200	0	VI-03.39
	Totaal	44.601	-2.657	41.944	
2. Vrede, veiligheid en stabiliteit					
BZ	02.01 Goede internationale samenwerking ter bevordering van de eigen en bondgenootschappelijke veiligheid	0	3.000	3.000	V-02.01
	02.03 Wapenbeheersing	3.252	-459	2.793	V-02.03
	02.04 Bevorderen van veiligheid, stabiliteit en rechtsorde	74.417	-10.131	64.286	V-02.04
	02.05 Bevordering van transitie in prioritaire gebieden	11.929	-1.449	10.480	V-02.05
BHOS	04.01 Humanitaire hulp	369.000	99.912	468.912	XVII-04.01
	04.02 Opvang en bescherming in de regio en migratiesamenwerking	162.000	-4.440	157.560	
	04.03 Veiligheid en rechtstaatontwikkeling	235.243	-26.278	208.965	XVII-04.03
	04.04 Noodhulpfondsen	0	0	0	XVII-04.04
JenV	31.03.21 Kwaliteit, Arbeidsvoorwaarden en ICT politie; internationale samenwerking	8.600	-847	7.753	VI-03.21
	Totaal	864.441	59.308	923.749	
3. Effectieve Europese samenwerking					
BZ	03.02 Europees Ontwikkelingsfonds	234.281	-9.552	224.729	V-03.02
	03.03 Een hechtere Europese waardengemeenschap	3.888	313	4.201	V-03.03
Toerek.	EU-begroting	329.867	0	329.867	Toerekening
	Totaal	568.036	-9.239	558.797	
4. Consulaire belangenbehartiging en internationaal uitdragen van Nl-se waarden en belangen					
BZ	04.04 Uitdragen Nederlandse waarden en belangen	136	6.650	6.786	V-04.04
	Totaal	136	6.650	6.786	
5. Duurzame economische ontwikkeling, handel en investeringen					
BHOS	01.01 Duurzaam handels- en investeringssysteem, incl. MVO	19.075	-1.724	17.351	XVII-01.01
	01.02 Versterkte Nederlandse Handels- en Investeringspositie	0	0	0	XVII-01.02
	01.03 Versterkte private sector en arbeidsmarkt in ontwikkelingslanden	399.170	15.497	414.667	XVII-01.03
	Totaal	418.245	13.773	432.018	
6. Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid, water en klimaat					
BHOS	02.01 Voedselzekerheid	339.295	2.987	342.282	XVII-02.01
	02.02 Water	193.714	2.535	196.249	XVII-02.02
	02.03 Klimaat	219.318	-8.960	210.358	XVII-02.03
IenW	23.01 Meteorologie, seismologie en aardobservatie (contributie WMO)	35	0	35	XII-23.01
LNV	11.95 Een concurr., duurz. en veil. agro-, vis.- en voedselketen; bijdragen (inter)nationale organisaties (w.o. FAO en UNEP)	4.133	-19	4.114	XIV-11.95
	Totaal	756.495	-3.457	753.038	

		Begroting 2020	Mutatie	Realisatie 2020	Begroting/ artikel
7. Sociale vooruitgang (incl. onderwijs)					
OCW	06.70 Hoger beroepsonderwijs	2.873	0	2.873	VIII-06.70
	07.70/76 Wetenschappelijk onderwijs	45.546	1.338	46.884	VIII-07.70/76
	16.70 Onderzoek en wetenschappen	454	0	454	VIII-16.70
BHOS	03.01 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten en HIV/aids	420.173	1.481	421.654	XVII-03.01
	03.02 Vrouwenrechten en gendergelijkheid	52.439	-3.200	49.239	XVII-03.02
	03.03 Versterkt maatschappelijk middenveld	180.531	14.776	195.307	XVII-03.03
	03.04 Onderwijs	109.925	-30.163	79.762	XVII-03.04
	Totaal	811.941	-15.768	796.173	
8. Versterkte kaders voor ontwikkeling					
Financiën	04.50.07 IBRD (onderdeel Wereldbank)	47.600	21.696	69.296	IX-50.01
	04.50.08 IFC (onderdeel Wereldbank)	21.269	19.790	41.059	IX-50.01
	04.50.09 IDA (onderdeel Wereldbank)	0	71.295	71.295	IX-50.01
BHOS	05.01 Multilaterale samenwerking	164.616	50.205	214.821	XVII-05.01
	05.02 Overig armoedebeleid	77.229	-13.954	63.275	XVII-05.02
	05.04 Nog te verdelen i.v.m. wijzigingen BNI en/of toerekeningen	1.088	-1.088	0	XVII-05.04
Toerek.	Opvang asielzoekers	421.849	70.943	492.792	Toerekening
	Totaal	733.651	218.887	952.538	
Algemeen					
Div.	Overige uitgaven	284.116	-6.349	277.767	diversen
	Totaal	284.116	-6.349	277.767	
Totaal ODA binnen HGIS		4.481.662	261.148	4.742.810	
Schuldkwijfstelling Somalië		0	3.943	3.943	
ODA buiten HGIS		4.725	0	4.725	
TOTAAL ODA		4.486.387	261.148	4.751.478	

Bijlage 3. ODA-prestatie 2020 (bedragen x EUR 1 000)

ODA-prestatie in 2020

ODA-uitgaven (1)	4.751,5*
Af: Ontvangsten op eerdere ODA-uitgaven (2)	48,8
Netto ODA (1-2)	4.702,6
<i>BNI 2020</i>	793.868,3
ODA-prestatie 2020	0,59%

*Inclusief schuldkwijtschelding Somalië (3,9 mln.)

Toelichting:

Ad 1. Dit betreft de ODA uitgaven zoals in bijlage 2 opgenomen.

Ad 2. De ontvangsten op projecten die eerder al tot ODA uitgaven hebben geleid worden in mindering gebracht op de ODA prestatie. Dit om te voorkomen dat deze middelen dubbel tellen.

Aanvullend:

- Voor 2020 komt de ODA prestatie uit op 0,59%. Dit is 0,02% lager dan eerder gemeld in de HGIS nota 2021, welke in september 2020 is gepubliceerd.

Bijlage 4. De ODA-uitgaven binnen de BHOS-begroting per regio in 2020

Zoals aangekondigd in de BHOS-nota *Investeren in Perspectief*, verschuift het geografische zwaartepunt van het Nederlandse ontwikkelingsbeleid in deze kabinetsperiode naar de focusregio's West-Afrika/Sahel, Hoorn van Afrika, en Midden-Oosten en Noord-Afrika (MENA). Deze HGIS-bijlage geeft een overzicht van de uitgaven per regio, uitgesplitst naar de beleidsthema's van de BHOS-begroting.

De tabel hieronder toont bij elke regio eerst de landen waar sprake is van een naar de ambassade gedelegeerd landenbudget (en soms ook een gedelegeerd regionaal budget). Vervolgens worden voor de hele regio per thema de centrale bestedingen aangegeven. Naast uitgaven in de focusregio's, zijn ook de gedelegeerde middelen en de centrale bestedingen opgenomen voor 'Overig Afrika', 'Overig Azië' en 'Overige landen'. Aangevuld met de categorie 'Wereldwijd/niet gespecificeerd', omvat de tabel het totaal van de ODA-uitgaven binnen de BHOS-begroting.

De in de tabel opgenomen inzet van centrale middelen in de regio's moet gezien worden als een indicatie. Deze beperking heeft te maken met de aard van de bestedingen. Centrale thematische programma's zijn doorgaans niet op één land of regio gericht (in tegenstelling tot de gedelegeerde middelen) en hebben meestal een meerjarig karakter. Veel programma's werken met een landenlijst waarbij vooraf niet vast staat in welke landen van de lijst deze middelen zullen worden benut.¹ Om in deze situatie toch een realistische inschatting te maken, is voor elke lopende activiteit van meer dan EUR 1 miljoen² de verwachte geografische verdeling nagegaan. Deze verdeling over landen en regio's van de huidige portefeuille van activiteiten is vervolgens toegepast op de betreffende centrale thematische uitgaven voor 2020.

Een belangrijk deel van de centrale middelen wordt ingezet voor programma's en organisaties waarbij de geografische focus vanwege de aard van het werk niet is vastgesteld. Deze thematische inzet is in de tabel opgenomen onder de categorie Wereldwijd/niet gespecificeerd. Binnen deze categorie vormt humanitaire hulp de grootste post; besteding hiervan is flexibel en gebeurt in principe waar dit in de loop van het jaar het hardst nodig blijkt te zijn. Andere voorbeelden van bestedingen in deze categorie zijn de bijdragen aan het vaccinatiefonds GAVI, het *Global Fund to Fight AIDS, Tuberculosis and Malaria*, de multilaterale klimaatfondsen en bijdragen aan multilaterale organisaties.

HGIS regio	HGIS indeling	Thema	2020 ODA uitgaven (x EUR 1000)
Focusregio Sahel	Burkina Faso	1.3 Private sector en arbeidsmarkt	2.459
		2.1 Voedselzekerheid	3.940
		2.2 Water	2.973
		3.1 SRGR en HIV/aids	5.112
		3.4 Onderwijs	0
		4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	4.587
		Totaal	19.071
	Mali	1.3 Private sector en arbeidsmarkt	1.549

¹ Zo omvat de landenlijst voor private sector ontwikkeling een 70-tal landen en staat het Voice fonds (voor het versterken van de positie van gemarginaliseerde en gediscrimineerde groepen) open voor tien landen.

² Voor activiteiten met budget kleiner dan EUR 1 miljoen is uitgegaan van een evenredige verdeling over de landen waarvoor de activiteit open staat.

Focusregio Hoorn van Afrika		2.1 Voedselzekerheid	4.794
		2.2 Water	3.016
		3.1 SRGR en HIV/aids	5.719
		4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	10.434
		Totaal	25.512
	Niger	1.3 Private sector en arbeidsmarkt	0
		2.1 Voedselzekerheid	2.500
		2.2 Water	2.000
		3.1 SRGR en HIV/aids	6.728
		3.4 Onderwijs	0
		4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	0
		Totaal	11.228
	Nigeria	2.1 Voedselzekerheid	392
		3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid	64
		Totaal	456
	Senegal	1.3 Private sector en arbeidsmarkt	0
		Totaal	0
	Inzet in deze regio vanuit centrale budgetten	1.1 Duurzaam handels- en investeringssysteem	2.106
		1.3 Private sector en arbeidsmarkt	26.600
		2.1 Voedselzekerheid	14.381
		2.2 Water	16.585
		2.3 Klimaat	3.659
		3.1 SRGR en HIV/aids	15.682
		3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid	1.168
		3.3 Maatschappelijk middenveld	13.912
		3.4 Onderwijs	3.182
		4.2 Opvang en bescherming in de regio	9.336
		4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	822
		Totaal	107.432
		Focusregio Sahel totaal	163.700
	Ethiopië	1.3 Private sector en arbeidsmarkt	2.775
		2.1 Voedselzekerheid	53.873
		2.2 Water	6.511
	3.1 SRGR en HIV/aids	23.199	
	3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid	1.136	
	4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	1.023	
	Totaal	88.516	
Kenia	1.3 Private sector en arbeidsmarkt	923	
	2.1 Voedselzekerheid	1.411	
	2.2 Water	847	
	4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	800	
	Totaal	3.981	
Oeganda	1.3 Private sector en arbeidsmarkt	1.122	
	2.1 Voedselzekerheid	11.550	
	3.1 SRGR en HIV/aids	8.136	
	4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	8.575	
	Totaal	29.383	
	4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	1.604	

Focusregio's Midden-Oosten & Noord-Afrika	Regionaal Hoorn van Afrika	Totaal	1.604
	Soedan	1.3 Private sector en arbeidsmarkt	0
		3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid	925
		Totaal	925
	Somalië	1.3 Private sector en arbeidsmarkt	1.321
		4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	11.665
		Totaal	12.986
	Zuid-Soedan	1.3 Private sector en arbeidsmarkt	2.232
		2.1 Voedselzekerheid	6.472
		2.2 Water	5.485
		3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid	497
		4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	9.535
		Totaal	24.221
	Inzet in deze regio vanuit centrale budgetten	1.1 Duurzaam handels- en investeringssysteem	1.758
		1.3 Private sector en arbeidsmarkt	34.729
		2.1 Voedselzekerheid	24.465
		2.2 Water	21.246
		2.3 Klimaat	8.349
		3.1 SRGR en HIV/aids	27.270
		3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid	1.672
		3.3 Maatschappelijk middenveld	33.971
		3.4 Onderwijs	7.194
		4.2 Opvang en bescherming in de regio	34.356
		4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	9.214
	Totaal	204.223	
	Focusregio Hoorn van Afrika totaal		365.840
	Egypte	1.3 Private sector en arbeidsmarkt	404
		2.1 Voedselzekerheid	2.673
		2.2 Water	1.500
		3.1 SRGR en HIV/aids	1.302
		3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid	1.366
		Totaal	7.245
	Irak	2.2 Water	2.000
Totaal		2.000	
Jemen	2.2 Water	1.088	
	3.1 SRGR en HIV/aids	7.994	
	3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid	0	
	4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	1.803	
Totaal	10.885		
Jordanië	1.3 Private sector en arbeidsmarkt	1.583	
	2.1 Voedselzekerheid	500	
	2.2 Water	1.823	
	3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid	600	
Totaal	4.506		
Libanon	1.3 Private sector en arbeidsmarkt	6.386	
	3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid	0	
	Totaal	6.386	
	1.3 Private sector en arbeidsmarkt	1.203	

Overig Afrika	Palestijnse Gebieden	2.1 Voedselzekerheid	1.315
		2.2 Water	12.545
		4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	4.742
		Totaal	19.806
	Tunesië	1.3 Private sector en arbeidsmarkt	0
		2.1 Voedselzekerheid	0
		4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	1.065
		Totaal	1.065
	Inzet in deze regio vanuit centrale budgetten	1.1 Duurzaam handels- en investeringssysteem	1.372
		1.3 Private sector en arbeidsmarkt	15.648
		2.1 Voedselzekerheid	5.015
		2.2 Water	3.551
		2.3 Klimaat	3.764
		3.1 SRGR en HIV/aids	10.065
		3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid	2.266
		3.3 Maatschappelijk middenveld	9.660
		3.4 Onderwijs	2.483
		4.2 Opvang en bescherming in de regio	88.239
		4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	9.714
		5.1 Multilaterale samenwerking	2
		Totaal	151.778
	Focusregio Midden-Oosten & Noord-Afrika totaal		203.671
	Benin	2.1 Voedselzekerheid	11.279
		2.2 Water	16.542
		3.1 SRGR en HIV/aids	5.948
		Totaal	33.769
	Burundi	1.3 Private sector en arbeidsmarkt	599
		2.1 Voedselzekerheid	18.489
		3.1 SRGR en HIV/aids	4.010
		4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	2.312
	Totaal	25.410	
	Democratische Republiek Congo	3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid	354
		Totaal	354
	Ghana	1.3 Private sector en arbeidsmarkt	1.338
		2.1 Voedselzekerheid	8.117
		2.2 Water	865
		Totaal	10.320
	Mozambique	2.1 Voedselzekerheid	15.325
		2.2 Water	11.123
		3.1 SRGR en HIV/aids	7.009
Totaal		33.457	
Regionaal Afrika	3.1 SRGR en HIV/aids	8.157	
	Totaal	8.157	
Regionaal Grote Meren	2.1 Voedselzekerheid	4.004	
	2.2 Water	4.000	
	2.3 Klimaat	1.904	
	3.1 SRGR en HIV/aids	4.565	
	4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	5.282	

Overig Azië		Totaal	19.756
	Rwanda	2.1 Voedselzekerheid	16.659
		2.2 Water	6.762
		4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	2.806
		Totaal	26.227
	Inzet vanuit centrale budgetten	1.1 Duurzaam handels- en investeringssysteem	2.138
		1.3 Private sector en arbeidsmarkt	85.408
		2.1 Voedselzekerheid	26.887
		2.2 Water	22.979
		2.3 Klimaat	12.573
		3.1 SRGR en HIV/aids	50.823
		3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid	6.241
		3.3 Maatschappelijk middenveld	32.414
		3.4 Onderwijs	10.824
		4.2 Opvang en bescherming in de regio	974
		4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	3.510
		5.1 Multilaterale samenwerking	59.753
		Totaal	314.524
			Overig Afrika totaal
	Afghanistan	4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	35.438
		Totaal	35.438
	Bangladesh	1.3 Private sector en arbeidsmarkt	1.867
		2.1 Voedselzekerheid	5.246
		2.2 Water	17.617
		3.1 SRGR en HIV/aids	1.933
		3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid	1.679
	Totaal	28.342	
	Indonesië	1.3 Private sector en arbeidsmarkt	624
		2.1 Voedselzekerheid	1.033
		2.2 Water	1.778
		3.4 Onderwijs	466
		4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	519
Totaal	4.421		
Myanmar	3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid	383	
	Totaal	383	
Inzet vanuit centrale budgetten	1.1 Duurzaam handels- en investeringssysteem	1.954	
	1.3 Private sector en arbeidsmarkt	41.598	
	2.1 Voedselzekerheid	10.996	
	2.2 Water	16.824	
	2.3 Klimaat	6.681	
	3.1 SRGR en HIV/aids	17.570	
	3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid	5.432	
	3.3 Maatschappelijk middenveld	32.475	
	3.4 Onderwijs	9.082	
	4.2 Opvang en bescherming in de regio	5.520	
	4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	4.720	
	5.1 Multilaterale samenwerking	2.998	
	Totaal	155.850	

Overige landen	Overig Azië totaal		224.434
	Suriname	3.3 Maatschappelijk middenveld	1.150
		5.2 Overig armoedebeleid	502
		Totaal	1.652
	Inzet vanuit centrale budgetten	1.1 Duurzaam handels- en investeringssysteem	281
		1.3 Private sector en arbeidsmarkt	27.563
		2.1 Voedselzekerheid	2.797
		2.2 Water	3.269
		2.3 Klimaat	5.357
		3.1 SRGR en HIV/aids	4.691
		3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid	2.444
		3.3 Maatschappelijk middenveld	18.287
		3.4 Onderwijs	2.518
		4.2 Opvang en bescherming in de regio	0
		4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	473
		5.1 Multilaterale samenwerking	0
		Totaal	67.678
Niet gespecificeerd Wereldwijd		Overige landen totaal	
	Inzet vanuit centrale budgetten	1.1 Duurzaam handels- en investeringssysteem	7.743
		1.3 Private sector en arbeidsmarkt	156.736
		2.1 Voedselzekerheid	88.167
		2.2 Water	13.320
		2.3 Klimaat	168.071
		3.1 SRGR en HIV/aids	205.739
		3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid	23.011
		3.3 Maatschappelijk middenveld	53.403
		3.4 Onderwijs	44.012
		4.1 Humanitaire Hulp	468.911
		4.2 Opvang en bescherming in de regio	19.135
		4.3 Veiligheid en Rechtstaatontwikkeling	78.323
		5.1 Multilaterale samenwerking	152.068
		5.2 Overig armoedebeleid	62.807
		5.4 Nog te verdelen BNI en/of toerekeningen	0
		Totaal	1.541.446
Totaal generaal	Niet gespecificeerd totaal	1.541.446	
		3.040.395	

Bijlage 5. Non-ODA uitgaven 2020 per beleidsthema (bedragen x EUR 1000)

Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving		Begroting 2020	Mutatie	Realisatie 2020	Begroting/artikel
1. Versterkte internationale rechtsorde, eerbiediging van mensenrechten en gastlandbeleid					
BZ	01.01 Goed functionerende internationale instellingen	42.033	899	42.932	V-01.01
	01.02 Bescherming en bevordering van mensenrechten	25.947	7.498	33.445	V-01.02
	01.03 Gastlandbeleid internationale organisaties	13.407	-6.849	6.558	V-01.03
JenV	33.03.10 Opsporing en vervolging; NFI	569	17	586	VI-03.10
	91.01 Europol en Eurojust	21.987	-9.000	12.987	VI-01.07
	91.01 WIPO	371	-146	225	VI-01.09
IenW	17.01 Luchtvaart	1.311	-373	938	XII-17.01
	18.01 Scheepvaart en havens	1.224	-843	381	XII18.01
SZW	02.00 Bijstand, Participatiewet en Toeslagenwet; contributie CASS	9	-1	8	XV-02.00
VWS	02.11 Curatieve zorg; Beschikbaarheid en productveiligheid	2.200	0	2.200	XVI-02.11
	04.40 Zorgbreed beleid; Inrichten uitvoeringsactiviteiten	0	0	0	XVI-04.40
	Totaal	109.058	-8.798	100.260	
2. Vrede, veiligheid en stabiliteit					
BZ	02.01 Goede internationale samenwerking ter bevordering van de eigen en bondgenootschappelijke veiligheid	12.545	913	13.458	V-02.01
	02.02 Bestrijding internationale criminaliteit en terrorisme	13.751	1.679	15.430	V-02.02
	02.03 Wapenbeheersing	7.621	-2.744	4.877	V-02.03
	02.04 Bevorderen van veiligheid, stabiliteit en rechtsorde	142.418	-39.165	103.253	V-02.04
	02.05 Bevordering van transitie in prioritaire gebieden	17.893	-2.173	15.720	V-02.05
BHOS	04.01 Humanitaire hulp	1.017	878	1.895	XVII-04.01
JenV	36.02 Nationale veiligheid en terrorismebestrijding	300	-100	200	VI-03.21
Defensie	01.01 Inzet (Budget Internationale Veiligheid)	187.882	-60.501	127.381	X-01.01
	09 Algemene uitgaven	0	460	460	X-09.01
	11 Geheime uitgaven	0	4.613	4.613	X-02.33
	Totaal	383.427	-96.140	287.287	
3. Effectieve Europese samenwerking					
BZ	03.03 Een hechtere Europese waardengemeenschap	5.832	469	6.301	V-03.03
	03.04 Versterkte Nederlandse positie in de Unie	5.702	-1.228	4.474	V-03.04
Toerek.	EU-begroting	75.733	0	75.733	Toerekening
	Totaal	87.267	-759	86.508	
4. Consulaire belangenbehartiging en internationaal uitdragen van Nl-se waarden en belangen					
BZ	04.01 Consulaire dienstverlening Nederlanders in het buitenland	12.462	10.525	22.987	V-04.01
	04.02 Samen met (keten)partners het personenverkeer reguleren	13.449	6.373	19.822	V-04.02
	04.03 Grotere buitenlandse bekendheid met de Nederlandse cultuur	7.706	-1.573	6.133	V-04.03
	04.04 Uidragen Nederlandse waarden en belangen	20.445	4.071	24.516	V-04.04
OCW	08.77 Internationaal onderwijs; Bijdrage aan andere begrotingst	521	-15	506	VIII-08.77
	14.71 Cultuur; subsidies	4.617	0	4.617	VIII-14.71
	Totaal	59.200	19.381	78.581	

Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving		Begroting 2020	Mutatie	Realisatie 2020	Begroting/artikel
5. Duurzame economische ontwikkeling, handel en investeringen					
BHOS	01.01 Duurzaam handels- en investeringsstelsel, incl. MVO	9.247	-2.008	7.239	XVII-01.01
	01.02 Versterkte Nederlandse Handels- en Investeringspositie	108.996	18.926	127.922	XVII-01.02
	01.03 Versterkte private sector en arbeidsmarkt in ontwikkelingslanden	4.030	-2.060	1.970	XVII-01.03
EZK	1.55 Goed functionerende economie en markten; opdrachten	154	-143	11	XIII-1.55
	1.95 Goed functionerende economie en markten; bijdragen (inter)nationale organisaties	2.622	-138	2.484	XIII-1.95
	2.95 Bedrijvenbeleid: Innovatief en duurzaam ondernemen; bijdragen (inter)nationale organisaties	2.421	-550	1.871	XIII-2.95
	Totaal	127.470	14.027	141.497	
6. Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid, water en klimaat					
BHOS	02.03 Klimaat	1.150	-42	1.108	XVII-02.03
IenW	11.01 Algemeen waterbeleid (Partners voor Water)	14.391	-640	13.751	XII-11.01
	14.01 Wegen en verkeersveiligheid; Netwerk programma's	200	45	245	XII-14.01
	19.02 Internationaal beleid, coördinatie en samenwerking	5.961	3.029	8.990	XII-19.02
	23.01 Meteorologie, seismologie en aardobservatie (contributie WMO)	905	-74	831	XII-23.01
	97.01 IenW-brede programmamiddelen	0	0	0	XII-97.01
EZK	4.55 Een doelmatige en duurzame energievoorziening; opdrachten	319	-44	275	XIII-4.55
	4.95 Een doelmatige en duurzame energievoorziening; bijdragen aan (inter)nationale organisaties	1.494	-255	1.239	XIII-4.95
LNV	11.95 Een concurr., duurz. en veil. agro-, vis.- en voedselketen; bijdragen (inter)nationale organisaties (w.o. FAO en UNEP)	6.490	-1.246	5.244	XIV-11.95
	12.95 Natuur en biodiversiteit; bijdragen (inter)nationale organisaties	1.639	208	1.847	XIV-12.95
	Totaal	32.549	981	33.530	
7. Sociale vooruitgang (incl. onderwijs)					
OCW	07.70/76 Wetenschappelijk onderwijs	7.224	191	7.415	VIII-07.70/76
	08.71 Internationaal onderwijs;Subsidies	116	10	126	VIII-08.71
	08.76 Internationaal onderwijs Bijdragen (inter)nationale organisaties: overige	185	0	185	VIII-08.76
VWS	09.10.07 Bijdrage aan agentschappen	0	900	900	XVI-09.10.07
	09.10.10 Bijdrage aan (inter)nationale organisaties; WHO	0	2.968	2.968	XVI-09.10.10
	09.10.10 Bijdrage aan (inter)nationale organisaties; Overig HGIS	3.868	-868	3.000	XVI-09.10.10
BHOS	03.01 Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten en HIV/aids	1.611	-114	1.497	XVII-03.01
	Totaal	13.004	3.087	16.091	
8. Versterkte kaders voor ontwikkeling					
BHOS	05.02 Overig armoedebeleid	10.219	-5.831	4.388	XVII-05.02
Financiën	04.50.02 Deelname aan internationale instellingen; desaldering (84	-84	0	IX-50.02
	04.52.01 Technische assistentie	1.731	-718	1.013	IX-52.01
	Totaal	12.034	-6.633	5.401	
Overige uitgaven					
Div.	Overige uitgaven	612.586	-18.084	594.841	Div. Begrotingen
	Totaal	612.586	-18.084	594.841	
Totaal non-ODA		1.436.595	-92.938	1.343.996	

Bijlage 6: Internationale klimaatfinanciering voor ontwikkelingslanden 2020

Inleiding

In 2009 hebben de rijke landen in Kopenhagen toegezegd om vanaf 2020 USD 100 miljard per jaar te mobiliseren uit publieke en private bronnen om ontwikkelingslanden te ondersteunen bij het tegengaan van en de aanpassing aan klimaatverandering. Deze afspraak werd bij de Klimaattop in Parijs in 2015 herbevestigd. Verder is afgesproken dat de ontwikkelde landen tot 2020 geleidelijk naar dit bedrag zouden toewerken en dat vanaf 2025 een nader te bepalen, hoger doel zal gelden. Nederland werkt daarom sinds 2010 aan opschaling van zijn publieke en private klimaatfinanciering.

Publieke klimaatfinanciering in 2020

In 2020 besteedde Nederland EUR 596 miljoen aan publieke middelen voor klimaatactie ten behoeve van ontwikkelingslanden hetgeen 26 miljoen boven de voor dat jaar gegeven indicatie³ van EUR 570 miljoen ligt.

De Nederlandse klimaatfinanciering bestaat uit meer dan 400 activiteiten die bijdroegen aan reductie van broeikasgassen (klimaatmitigatie) en/of vergroting van de weerbaarheid tegen klimaatverandering (klimaatadaptatie). Van de totale publieke klimaatfinanciering kwam EUR 140 miljoen (24%) ten goede aan klimaatmitigatie en EUR 257 miljoen (43%) aan klimaatadaptatie. Van EUR 199 miljoen (33%) is niet gespecificeerd of dit ten goede kwam aan mitigatie of adaptatie. Hierbij gaat het om bijdragen aan klimaatfondsen en multilaterale organisaties die actief zijn op het terrein van klimaatverandering.

EUR 234 miljoen van de totale publieke klimaatfinanciering (39%) werd gerealiseerd in activiteiten die klimaat als hoofddoelstelling hebben. De rest betreft toerekening van uitgaven aan activiteiten die klimaat als nevendoelelstelling hebben. De uitsplitsing van de rapportage naar mitigatie & adaptatie en naar hoofddoelstelling & nevendoelelstelling – die door OESO/DAC ook internationaal wordt gebruikt – is conform de toezegging aan de tweede kamer.

Het merendeel van de benoemde inzet is gerealiseerd op de begroting van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. De klimaatuitgaven werden vooral gerealiseerd onder begrotingsartikel 2 voor duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid, water en klimaat. Binnen het thema voedselzekerheid (art. 2.1) steunt Nederland activiteiten die de productiviteit in de landbouw verhogen in een context van klimaatverandering en die boeren weerbaarder maken tegen klimaatverandering. Waar mogelijk wordt dit gecombineerd met de introductie van methodes en technieken die minder broeikasgassen uitstoten of waarmee meer broeikasgassen worden opgevangen.

Bij de waterprogramma's (art. 2.2) is de inzet de waterproductiviteit in de landbouw te verhogen, het schaarsere water beter te beheren, de bevolking in delta's beter te beschermen tegen overstromingen en de toegang tot water en sanitaire voorzieningen te verbeteren op een wijze die bestand is tegen de gevolgen van klimaatverandering.

Met de middelen voor duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen en klimaat (art. 2.3) richt Nederland zich op vergroting van toegang tot hernieuwbare energie, duurzaam beheer van bossen, mobilisering van private financiering voor klimaatrelevante investeringen, en opbouw van kennis over de relatie tussen klimaat en ontwikkeling. Ook worden uit dit begrotingsartikel het Dutch Fund for Climate and Development (DFCD) en bijdragen aan internationale klimaatfondsen zoals het Groene Klimaatfonds (GCF), Least Developed Countries Fund (LDCF), de Global Environment Facility (GEF) en de Climate Investment Funds (CIFs) gefinancierd.

Daarnaast waren er klimaatrelevante uitgaven in programma's die onder andere begrotingsartikelen vielen. Zo worden met het bedrijfsleveninstrumentarium klimaatrelevante investeringen ondersteund,

³ De indicatie voor publieke klimaatfinanciering in 2020 in bijlage 7 over klimaatfinanciering bij de HGIS-nota bedroeg EUR 570 miljoen (kamerstuk 35 301, nr. 2, p. 68 e.v.).

onder andere in hernieuwbare energie. Ook zet een aantal partnerschappen met maatschappelijke organisaties zich mede in om de bevolking in ontwikkelingslanden minder kwetsbaar voor klimaatverandering te maken, dan wel om klimaatverandering tegen te gaan. Sommige wederopbouwprojecten en projecten voor opvang van vluchtelingen in de regio zijn klimaatrelevant. Tot slot leveren multilaterale ontwikkelingsbanken en een aantal VN-organisaties en fondsen mede met Nederlandse ondersteuning een belangrijke bijdrage aan klimaatactie.

Publieke klimaatfinanciering 2020 (x EUR 1 mln.)				
Begroting	Begrotingsartikel	Indicatie 2020	Realisatie 2020	Klimaatrelevantie artikel (percentage) ⁴
BHOS	1. Duurzame economische ontwikkeling, handel en investeringen	75	52	9%
	2. Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid, water en klimaat			
	2.1 Voedselzekerheid	130	117	34%
	2.2 Water	105	81	41%
	2.3 Klimaat ⁵	170	186	88%
	3. Sociale vooruitgang	30	43	6%
	4. Vrede, veiligheid en duurzame ontwikkeling	15	40	5%
	5. Multilaterale samenwerking en overige inzet	45	26	9%
Overig	IDA, IBRD, IFC (Financiën)	0	51	
Totaal		570	596	

In vergelijking met de afgelopen drie jaar, waarin de jaarlijkse publieke klimaatfinanciering rond de EUR 570-580 miljoen bedroeg, en de voorspelde 570 miljoen in de HGIS Nota 2020, is de gerealiseerde publieke klimaatfinanciering in 2020 hoger. De verhoging zit hem vooral in de bijdrage aan IDA, IFC en IBRD en een hoger aandeel van uitgaven aan activiteiten met klimaat als hoofddoelstelling onder beleidsartikel 2.3 zoals GCF en LDCF. Het klimaatrelevante deel van uitgaven aan vooral de beleidsartikelen 2.1 (voedselzekerheid) en 2.2 (water) is afgelopen jaar lager dan de indicatie in de HGIS Nota 2020. Als gevolg van mede door COVID-19 veroorzaakte vertragingen moesten de start van nieuwe klimaatrelevante projecten of de geplande betalingen aan lopende, maar vertraagde, activiteiten worden uitgesteld.

4 De klimaatfinanciering op een (sub-)beleidsartikel ten opzichte van de totale uitgaven op het betreffende (sub-)beleidsartikel.

5 Dit begrotingsartikel omvat tevens duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen.

Methodologie voor de berekening van publieke klimaatfinanciering en verdere informatie

Nederland berekent publieke klimaatfinanciering net als de meeste andere donoren met behulp van de OESO/DAC-beleidsmarkers voor klimaatadaptatie en klimaatmitigatie. Deze worden gekwantificeerd. Indien klimaatmitigatie en/of –adaptatie een hoofddoelstelling van een activiteit is, wordt 100 procent van de uitgaven aan publieke klimaatfinanciering toegerekend. Indien klimaatmitigatie en/of –adaptatie een nevendoeelstelling van een activiteit is, wordt 40 procent van de uitgaven aan publieke klimaatfinanciering toegerekend. Voor ongeoormerkte bijdragen aan multilaterale organisaties en voor een aantal zeer brede programma's wordt niet met de klimaatmarkers gewerkt maar wordt de klimaatfinanciering berekend met behulp van een specifiek klimaatrelevant percentage. De wijze waarop klimaatmarkers worden gekwantificeerd en de wijze waarop donoren omgaan met ongeoormerkte bijdragen aan multilaterale organisaties zijn nog niet geharmoniseerd. Voor gedetailleerde informatie over publieke klimaatfinanciering wordt verwezen naar het [openbare Klimaatdashboard](#). Daarin wordt informatie gegeven over de klimaatfinanciering per thema, per regio en per land en voor elk project of het een activiteit betreft met klimaat als hoofd- of als nevendoeelstelling, en de verdeling tussen financiering voor mitigatie, adaptatie en 'niet gespecificeerd'.

Gemobiliseerde private klimaatfinanciering in 2020

Nederland mobiliseerde in 2020 EUR 592 miljoen aan private investeringen in klimaatprojecten. Deze investeringen werden gerealiseerd met verschillende publieke instrumenten: bilaterale programma's⁶, multi-donor fondsen, multilaterale fondsen en via de bijdragen aan de multilaterale ontwikkelingsbanken.

De gemobiliseerde private klimaatfinanciering laat zich veel lastiger voorspellen dan de publieke klimaatfinanciering. In 2020 is het gemobiliseerde bedrag EUR 42 miljoen boven de voor dit jaar gegeven indicatie⁷, wat een beperkte afwijking is gegeven de onzekerheden op het moment van het verstrekken van de indicatie. Gemobiliseerde private investeringen kennen grote schommelingen, zeker uitgedrukt in jaarschijven. Dit komt onder andere door wijzigende marktomstandigheden en doordat de tijdsduur van het sluiten van transacties met commerciële partijen bij elke deal anders is en de hoogte van de private investeringen vooraf niet bekend is.

Gemobiliseerde private klimaatfinanciering in 2020	
Multidonorfondsen en programma's (x EUR 1 mln.)	153,6
Green Climate Fund (GCF)	15,1
Global Environment Facility (GEF)	5,5
Global Water Security & Sanitation Partnership (GWSP)	0,2
Global Agriculture and Food Security Program (GAFSP)	0,1
Private Sector Development in MENA	5,7
IDH ISLA	0,4
Sustainable Trade Initiative (IDH)	7,5
IDH Farm Fit Fund	9,2
One Acre Fund	5,9

⁶ Bijdragen van ambassades aan het mobiliseren van privaat kapitaal worden alleen vermeld indien deze meer dan 100.000 euro bedragen.

⁷ De indicatie voor gemobiliseerde private klimaatfinanciering in 2020 in bijlage 7 over klimaatfinanciering bij de HGIS-nota bedroeg EUR 550 miljoen (kamerstuk 35 301, nr. 2, p. 68 e.v.).

Private Infrastructure Development Group (PIDG)	4,1
Climate Investor One	99,9
Nederlandse programma's	59,4
Solidaridad AfC and PfC	0,6
Sustainable Development Goals Partnership	4,6
Geodata for Agriculture and Water	3,2
CRAFT	26,7
2SCALE	6,0
Dutch Fund for Climate and Development (DFCD)	11,9
Clean Cooking Alliance	1,1
AGRI3	5,3
FMO	53,9
Staatsfondsen	
AEF-I	0,6
MASSIF	17,2
Building Prospects	22,0
FMO-A	14,1
Multilaterale Ontwikkelingsbanken	324,6
Asian Development Bank	28,2
African Development Bank	21,2
European Bank for Reconstruction and Development	36,2
European Investment Bank	68,3
Inter American Development Bank	6,0
Worldbank	164,9
Totaal afgerond	592

Methodologie voor de berekening van gemobiliseerde private klimaatfinanciering

Voor de berekening van de private hefboom van de publieke klimaatinzet wordt een in OESO-verband ontwikkelde methode gebruikt⁸. Deze methode dekt alle mogelijke publiek-private instrumenten, echter niet de toerekening van de private financiering die multilaterale ontwikkelingsbanken (MDB's) mobiliseren. Voor deze toerekening maakt Nederland gebruik van een OESO-studie uit 2016 die in beeld brengt welke hefboomwerking van de leningen van de verschillende ontwikkelingsbanken verwacht kan worden. De leningen van ontwikkelingsbanken bleken gemiddeld 42% van de waarde van de lening aan private investeringen te mobiliseren. Dit percentage wordt gebruikt om te berekenen hoeveel private investeringen met de Nederlandse bijdragen aan de MDB's zijn gemobiliseerd. Vanwege nauwere samenwerking van de MDB's en ingebruikname van de genoemde

⁸ De OESO methodologie om private financiering te berekenen is via [deze link](#) te vinden.

OESO-methodologie is het de verwachting dat verdere verfijning en betere analyse volgend jaar al mogelijk zal zijn.

Definities en methoden: vergelijken van de data van verschillende landen is moeilijk

Hoewel veel landen inmiddels hun private klimaatfinanciering publiceren, passen nog steeds niet alle landen de OESO-methode toe. Daarom zijn de cijfers van de verschillende donoren nog moeilijk te vergelijken. Donoren dienen wel op grond van het tijdens COP24 in Katowice afgesproken Rulebook hun methodologie toe te lichten in hun Biennial Report aan UNFCCC. Nederland is altijd transparant geweest over de methode die het gebruikt om klimaatfinanciering te berekenen en blijft in OESO-verband aandringen op harmonisatie van methodes.

Bijlage 7: Internationale inspanningen op asiel en migratie 2020

Inleiding

In het Regeerakkoord '[Vertrouwen in de toekomst](#)' van 10 oktober 2017 van het kabinet Rutte III zijn duidelijke ambities neergelegd op het gebied van migratie, veiligheid, economische groeikansen en Europa. Dit is verder uitgewerkt in diverse beleidsnota's en brieven, waaronder de [Geïntegreerde Buitenland- en Veiligheidsstrategie 2018-2022](#), de beleidsnota [Investeren in Perspectief](#) van de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking en de [integrale migratieagenda](#) van de Staatssecretaris Justitie en Veiligheid en de ministers van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

In maart 2018 is de [integrale migratieagenda](#) van het kabinet gepresenteerd. Nederland werkt, bilateraal en in Europees verband, via een geïntegreerde aanpak aan de verschillende pilaren van het migratiebeleid. De internationale activiteiten hebben zich gericht op stabiliteit, armoedebestrijding en inclusieve groei als lange termijn investering in het tegengaan van irreguliere migratie, de aanpak van mensenhandel en mensensmokkel, de versterking van opvang en bescherming in de regio, een solidair en solide Europees asielstelsel en verbeterde terugkeersamenwerking.

Diplomatiek resultaat

In 2020 werd de diplomatieke inzet op grondoorzaken en beheersing van irreguliere migratie bestendig in West-Afrika/Sahel, de Hoorn van Afrika, het Midden-Oosten en Noord-Afrika. De gevolgen van COVID-19, zoals de wereldwijd opgelegde reisbeperkingen, hebben niet alleen impact gehad op migratiestromen, maar ook op de situatie van gestrande vluchtelingen en de mogelijkheden kwetsbare groepen te assisteren. Lopende programma's hebben vertraging opgelopen.

Nederland heeft, o.a. ter uitvoering van de motie Kuik/Voordewind, verder geïnvesteerd in bestrijding van mensenhandel en -smokkel, onder meer door het versterken van de capaciteit van verschillende herkomst en transitlanden om mensenhandel en -smokkel te voorkomen, onderzoeken en vervolgen. Verder heeft Nederland bilateraal en in EU-verband gewerkt aan de brede programma's met landen zoals Nigeria, Irak en Tunesië.

Naar aanleiding van de COVID-19-crisis heeft Nederland als voorzitter van het *Khartoum Proces* het werkplan van deze internationale migratiedialoog moeten aanpassen. Geplande thematische bijeenkomsten over migratiesamenwerking zijn uitgesteld. Wel zijn virtuele bijeenkomsten georganiseerd over de gevolgen en impact van COVID-19 voor migratie in de Hoorn van Afrika. De irreguliere aankomsten in Europa zijn in 2020 wederom gedaald ten opzichte van 2019. Uit cijfers van het Europees Agentschap voor het beheer van de operationele samenwerking aan de buitengrenzen van de lidstaten van de Europese Unie (FRONTEX, Franse afkorting van *Frontières extérieures*) blijkt dat in 2019 sprake was van ruim 119.000 irreguliere aankomsten en in 2020 was dat gedaald naar ruim 89.000. Ook zijn in 2020 4.815 migranten met Nederlandse ondersteuning vrijwillig vanuit transitlanden teruggekeerd naar het land van herkomst.

Het Koninkrijk trad toe tot de *Group of Friends* van het Quito-proces, een regionaal initiatief van landen in de regio om te komen tot een eensgezinde en pragmatische aanpak van de Venezolaanse migratiecrisis. Nederland nam deel aan donorconferenties ten behoeve van de vijf miljoen Venezolaanse migranten in de regio en gaf 3 miljoen euro financiële steun aan VN-programma's *Humanitarian Response Plan* (in Venezuela) en *Regional Refugee and Migrant Response Plan* (t.b.v. Venezolaanse migranten in de regio).

Opvang en bescherming in de regio

Opvang en bescherming in de regio Ook in 2020 heeft Nederland zich ingezet voor vluchtelingen, intern ontheemden en (kwetsbare) gastgemeenschappen, met name in de Hoorn van Afrika en de Syrië-regio, op het gebied van bescherming, onderwijs en werkgelegenheid.

COVID-19 heeft de situatie van ontheemde mensen substantieel verergerd. [Programmering](#) is aangepast aan de nieuwe omstandigheden. Lokale organisaties hebben daarbij een belangrijke rol gespeeld. Een voorbeeld is de ngo Abaad, die in de Syrië-regio online modules heeft ontwikkeld tegen geweld en misbruik in huishoudens, waar een hoger risico op is vanwege COVID-19.

Binnen het raamwerk van het *Prospects Partnerschap* is in 2020 het *Opportunity Fund* gestart voor *Prospects partners* (UNHCR, UNICEF, ILO, IFC en WB). Hieruit kunnen gezamenlijke plannen van *Prospects partners* worden gefinancierd, bovenop de lopende meerjarige programmering. Dit is bedoeld voor innovatie, opschaling of snel inspelen op situaties zoals de pandemie. Er zijn onder meer voorstellen goedgekeurd op het gebied van digitalisering, werkgelegenheid en *skills training* voor vluchtelingen en ontheemden, met een focus op jongeren.

Postennet

In het Regeerakkoord 2017 «[vertrouwen in de toekomst](#)» is ter versterking en uitbreiding van het postennet extra budget beschikbaar gesteld. Voor 2020 betekent dit dat er 30 miljoen euro extra beschikbaar is. Daarnaast is bij de behandeling van de begroting voor 2020 een tweetal amendementen (het amendement [Sjoerdsma/Koopmans](#) en [amendement Voordewind](#)). aangenomen waardoor er in totaal EUR 5 miljoen extra toegevoegd aan het budget. Deze middelen hebben geleid tot extra formatieplaatsen die vanaf 2018 aan het postennet zijn toegevoegd. De posten rapporteren dat de extra capaciteit onder andere op het thema migratie en asiel heeft geleid tot meer resultaten:

- Op het terrein van migratie is met de extra inzet de informatiepositie van Nederland op dit thema versterkt, is een expertmissie vanuit Algiers naar Nederland georganiseerd, is Nederland nauwer betrokken bij de vergaderingen van de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) en worden regionale programma's in Tunesië, Algerije en Libië uitgevoerd.
- Op het terrein van de instabiliteit rondom Europa is de extra inzet gebruikt om extra informatie te verkrijgen voor bijvoorbeeld terugkeerdossiers en is Nederland beter in staat om zijn informatiepositie in b.v. Oekraïne te behouden

Gemeenschappelijk Europees Asielstelsel (GEAS)

De Europese Commissie heeft in september negen (veelal wetgevende) voorstellen gepresenteerd die leiden tot een hervorming van het Europese asiel- en migratiebeleid. Dit zijn complexe en ingrijpende voorstellen. Kernstukken zijn:

- voorstellen voor screening aan de buitengrens,
- voor een verplichte grensprocedure, en
- voorstellen voor een structureel (flexibel) solidariteitsmechanisme.

Begin november is de Tweede Kamer geïnformeerd over de appreciatie van het kabinet en de Nederlandse onderhandelingsinzet.

Asiel in Nederland

De gemiddelde bezetting van het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) was gedurende 2020 substantieel hoger dan de gemiddelde bezetting in 2019. De hogere bezetting in de opvang is voornamelijk veroorzaakt door de opgelopen achterstanden bij het afhandelen van asielaanvragen bij de IND. Daarnaast bleef het huisvesten van vergunninghouders bij gemeenten achter op de taakstelling, waardoor ook de uitstroom stagneerde. Aan het begin van de COVID-19 pandemie is de bezetting gestabiliseerd op dit bezettingsniveau als gevolg van een significant lagere asielinstroom. De totale asielinstroom in Nederland (eerste asielaanvragen, relocatie en hervestiging, 2e en opvolgende asielaanvragen en inreis van nareizigers) is voor 2020 uitgekomen op 19.130. In 2019 was dit 31.270. De in deze HGIS-jaarverslag opgenomen asieltoerekening van EUR 492,6 miljoen bestaat uit twee componenten. In de eerste plaats de nacalculatie over 2019, die gebaseerd is op een afrekening van

de daadwerkelijke realisatiecijfers over 2019. Dit bedroeg EUR 6 mln. In de tweede plaats de stand van de asieltoerekening over 2020 zoals opgenomen in de tweede suppletoire begroting 2020 van BHOS. Dit bedroeg EUR 486,6 miljoen.